

Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!

Εργαστήρια δεξιοτήτων – Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στα Δικαιώματα του Παιδιού
για παιδιά 12 – 18 ετών

ΕΛΙΞ – Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας

www.elix.org.gr

Βερανζέρου 15, 10677, Αθήνα

210-3825506

Συγγραφή – Επιμέλεια: Αλίκη Τζάθα

Η ιστορία αυτού του εργαστηρίου δεξιοτήτων...

Το εργαστήριο αυτό πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά με άλλο όνομα. Λεγόταν KidsRights Changemakers και υλοποιήθηκε από τον Ιανουάριο ως τον Ιούνιο του 2023 από την ΕΛΙΕ σε συνεργασία με το ολλανδικό Ίδρυμα KidsRights στο πλαίσιο του προγράμματος εκπαιδευτικής ένταξης “Όλα τα παιδιά στην Εκπαίδευση – ACE”, μια πρωτοβουλία της UNICEF που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και υλοποιείται από σειρά εταίρων, μεταξύ των οποίων και η ΕΛΙΕ.

Το KidsRights Changemakers έλαβε χώρα στο Κέντρο Μελέτης και Δημιουργικής Απασχόλησης της ΕΛΙΕ στην Πατησίων 20-22, στο Κέντρο Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας και Κέντρο Μαθησιακής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης Πάτρας των Παιδικών χωριών SOS Ελλάδα, στη Δομή Φιλοξενίας Προσφύγων Ελευσίνας, στη Δομή Φιλοξενίας Προσφύγων Κορίνθου, στο εκπαιδευτικό κέντρο “Μικρός Κόσμος” στην Κυψέλη σε συνεργασία με τη CRS και στη Δομή Φιλοξενίας Προσφύγων Κυλλήνης σε συνεργασία με τη SolidarityNow.

Στους 6 αυτούς τόπους, τους 6 αυτούς μήνες, 6 ομάδες προσφύγων, μεταναστών και ιθαγενών παιδιών ηλικίας 12-21 ετών εργάστηκαν με την καθοδήγηση των μεντόρων τους -δασκάλων και διερμηνέων- πάνω στα δικαιώματα του παιδιού, και σχεδίασαν δράσεις ευαισθητοποίησης απευθυνόμενες στις κοινότητές τους. Στις 21/3/2023 οι 6 ομάδες συναντήθηκαν σε ένα Μαθητικό Φόρουμ / Συνδιάσκεψη, στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων, όπου συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά παιχνίδια, παρουσίασαν τη δουλειά τους, αντάλλαξαν εμπειρίες, έλαβαν και έδωσαν ανατροφοδότηση στα σχέδια δράσης των συνομηλίκων τους και συντόνισαν μια κοινή ψηφιακή έκθεση, όπου όλες οι ομάδες ανέβασαν το υλικό τους (αφίσες, φωτογραφίες, οδηγούς, ηχητικά ντοκουμέντα).

Το εργαστήριο διευρύνθηκε και ωρίμασε όταν στο πλαίσιο της Εβδομάδας Προσφύγων (Refugee Week 2023), εκπρόσωποι των 6 ομάδων σε μια κοινή δράση που έλαβε χώρα στο Victoria Community Center καλωσόρισαν άλλα συνομηλικά τους παιδιά, τους περιήγαγαν στα έργα τους, τους εξήγησαν τα **δικαιώματα στις γλώσσες τους** και άνοιξαν τις πύλες της ψηφιακής έκθεσης στις φωτογραφίες τους.

Με αυτόν τον τόμο, το εργαστήριο ωριμάζει κι άλλο, χτυπώντας την πόρτα του σχολείου, ενός σχολείου που καλωσορίζει την πολυπολιτισμικότητα και συμπεριλαμβάνει την πολυγλωσσία, δυο από τις βασικές αρχές που διέπουν τη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.

Ο σκοπός του

Γενικός σκοπός του προγράμματος είναι η απόκτηση από τα συμμετέχοντα παιδιά δεξιοτήτων συνηγορίας, λήψης αποφάσεων, επιχειρηματολογίας, συνεργασίας, αυτόνομης μάθησης, ενσυναίσθησης και διαπολιτισμικής επικοινωνίας (life skills) και η προαγωγή μιας θετικής στάσης και χειραφετικής οπτικής απέναντι στην κοινωνική και δημόσια ζωή. Παράλληλα, μέσα από ένα συνεκτικό σύνολο βιωματικών δραστηριοτήτων το πρόγραμμα στοχεύει στην καλλιέργεια της έξης σε δημοκρατικές αξίες, όπως είναι ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και η προάσπιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, η δεκτικότητα απέναντι στη διαφορετικότητα, η εκτίμηση της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, η προαγωγή του διαλόγου, η σημασία της έγκυρης ενημέρωσης, η επιδίωξη

της συναίνεσης σε συλλογικές διαδικασίες, και η πολυσυλλεκτικότητα.

Η προστιθέμενη αξία σε σχέση με ήδη τρέχοντα προγράμματα “Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα” (EDC/HRE) είναι αφενός η έμφαση στη διαπολιτισμική/διαγλωσσική μεθοδολογία υλοποίησης, και αφετέρου ο σχεδιασμός πολυτροπικού/πολύγλωσσου υλικού (φωτογραφικό άλμπουμ, ψηφιακή έκθεση, πολύγλωσσο λεξικό δικαιωμάτων) και δράσεων ευαισθητοποίησης από τα ίδια τα συμμετέχοντα παιδιά.

Η συνεισφορά του

Το πρόγραμμα εδράζεται πάνω στην ολοένα και πιο αναγνωρισμένη σημασία που έχει η “Εκπαίδευση στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα” (EDC/HRE) για την προώθηση των αξιών της ισότητας, της ελευθερίας, του σεβασμού στη διαφορετικότητα και για την πρόληψη ενάντια στην αύξηση της βίας, του ρατσισμού, του εξτρεμισμού, της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας. Αυτή η σημασία αντικατοπτρίζεται στην υιοθέτηση του Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την EDC/HRE στο πλαίσιο της Σύστασης CM/Rec (2010)7 της Επιτροπής Υπουργών, καθώς και σε εργαλεία και συστάσεις του ΣΕ από το 1997.

Το “Ζώντας μαζί ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες” και το “Πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για ένα δημοκρατικό πολιτισμό” (Συμβούλιο της Ευρώπης 2016 και 2018) εστιάζουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αναλυτικής και κριτικής σκέψης, αυτόνομης μάθησης, παρατήρησης, ενεργού ακρόασης, ενσυναίσθησης, επικοινωνιακών και πολυγλωσσικών δεξιοτήτων, συνεργασίας, επίλυσης συγκρούσεων και προσαρμοστικότητας, και στην προαγωγή στάσεων όπως η ανεκτικότητα στην αμφισημία, ο σεβασμός και η δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν τόσο τη σχέση μεταξύ της προαγωγής ενός δημοκρατικού πολιτισμού και της EDC/HRE (βασισμένης στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων), όσο και τη σχέση μεταξύ των δύο παραπάνω με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Με άλλα λόγια δεν μπορεί να νοηθεί EDC/HRE εκτός διαπολιτισμικού πλαισίου, ενώ παράλληλα το διαπολιτισμικό/διαγλωσσικό πλαίσιο ενισχύει τη βιωματική προσέγγιση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της EDC/HRE. Το ίδιο επιβεβαιώνει και ο στόχος 4 “Ποιοτική Εκπαίδευση” του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, όπου εκπαίδευση για ένα βιώσιμο τρόπο ζωής ορίζεται ως η εκπαίδευση που προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την κουλτούρα της ειρήνης και της μη-βίας, την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη, και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

Ειδικότερα για την ελληνική κοινωνία, η αναγκαιότητα μιας διαπολιτισμικής προσέγγισης στην EDC/HRE τεκμηριώνεται από την ευαλωτότητα στην οποία βρίσκονται τα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες (Committee on the Rights of the Child 2022, UNICEF 2021), πολλά από τα οποία (4.000) είναι ασυνόδευτα. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε., εξετάζοντας τις τελευταίες εκθέσεις (4-6) της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή των άρθρων που αναφέρονται στα παιδιά πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες κάνοντας συστάσεις που αφορούν στον τερματισμό των επαναπροωθήσεων, της κράτησης, της προστατευτικής φύλαξης, των επισφαλών συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής και στη διασφάλιση μηχανισμού κηδεμονίας και αναδοχής για ασυνόδευτα παιδιά, διεπιστημονικής ομάδας προσδιορισμού της ηλικίας,

και τη διασφάλιση σίτισης, υγιεινής, ιατρικής περίθαλψης και ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, από τα 44.500 παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες που βρίσκονταν στην Ελλάδα το Σεπτέμβριο του 2020, μόνο το 42% γράφτηκε στην τυπική εκπαίδευση. Την ίδια χρονιά μόνο το 3% των νέων Ρομά είχε ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια, ενώ σημειώνεται έλλειψη επαρκών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών για τις συγκεκριμένες ομάδες μαθητών, και εν γένει έλλειψη προγραμμάτων σπουδών δεξιοτήτων ζωής και διαπολιτισμικής επικοινωνίας (Εκθεση UNICEF, 2021).

Από την πλευρά των υποκειμένων, οι ιθαγενείς και πρόσφυγες έφηβοι που απαντούν στη 2η δημοσκόπηση U-report UNICEF (2022) αναφέρουν ότι η “συμμετοχή σε ομάδες/οργανώσεις της τοπικής κοινότητας” και η “συμμετοχή σε εκστρατείες κατά των διακρίσεων” είναι οι 2 βασικοί τρόποι ένταξης των παιδιών προσφύγων στην τοπική κοινωνία μετά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Επίσης διαπιστώνεται ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της συμμετοχής των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων σε EDC και της ανάπτυξης από πλευράς τους δεξιοτήτων και στάσεων που χρειάζονται για μετάβαση στην πρώιμη ενήλικη ζωή και την ένταξη στην αγορά εργασίας (<https://civilhood.eu/deliverables/>, 2022).

Η κατάρτιση και υλοποίηση επομένως προγραμμάτων Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα δικαιώματα που να στοχεύουν στη συμπερίληψη όλων των παιδιών μέσα από οργανωμένες ενέργειες (βιωματική μάθηση, έμφαση στις πολύγλωσσες πρακτικές, παραγωγή πολυτροπικού και πολύγλωσσου υλικού) εμπεδώνει την σύζευξη μέσων και σκοπών, μιας και αναφέρεται και επιδιώκει να απευθυνθεί σε όλα τα παιδιά.

Η Ομάδα - στόχος

Βασική ομάδα-στόχου του εκπαιδευτικού προγράμματος αποτελούν **παιδιά 12-17 χρονών**, ενώ έμφαση δίνεται στη συμπερίληψη παιδιών που αντιμετωπίζουν **εκπαιδευτικό/κοινωνικό αποκλεισμό ή/και εκτοπισμό**. Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο ώστε να εφαρμόζεται σε **πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα**, αξιοποιώντας τους διαφορετικούς γλωσσικούς, πολιτισμικούς και κοινωνικούς πόρους των μαθητών και ενδυναμώνοντας τις πολύγλωσσες ταυτότητές τους.

Δευτερεύουσα ομάδα-στόχος είναι **οι γονείς/κηδεμόνες των μαθητών**, η οποίοι καλούνται να συμμετέχουν σε μια συνάντηση ευαισθητοποίησης και των οποίων η εμπλοκή ενθαρρύνεται και επιδιώκεται συστηματικά και καθ' όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου.

Η Μεθοδολογία του

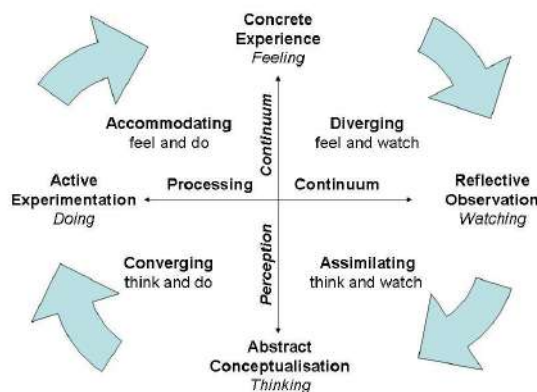
Ο οδηγός αυτός μπορεί να αξιοποιηθεί από τον εκπαιδευτικό της τυπικής τάξης, της τάξης υποδοχής, αλλά και από εκπαιδευτικούς μη τυπικής εκπαίδευσης. Η επιλογή της συγκεκριμένης σειράς εργαστηρίων ενδείκνυται για πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, χωρίς όμως να τα προϋποθέτει, μιας και θεωρητική παραδοχή της αποτελεί το γεγονός ότι όλες οι τάξεις είναι τόποι συνάντησης και συμβίωσης ατόμων που φέρουν διαφορετικές κοινωνικές

και πολιτισμικές εμπειρίες, και μαζί τους ποικίλους γλωσσικούς και εξω-γλωσσικούς κώδικες, οι οποίοι χρειάζεται να αναγνωρίζονται και να αξιοποιούνται ως μαθησιακοί πόροι, προκειμένου να συντελεστεί η μάθηση και να παραχθεί νέα γνώση. Οι προτεινόμενες συναντήσεις ωστόσο προϋποθέτουν τη διάθεση για ανταλλαγή και επιζητούν τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί και να συντονιστεί το Μαθητικό Φόρουμ, το οποίο συνιστά κεντρικό κομμάτι του προγράμματος σπουδών και το οποίο μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για ή συνέχεια πρακτικών όπως είναι τα μαθητικά συμβούλια, στην παιδαγωγική παράδοση του Celestine Freinet.

Το curriculum είναι ταυτόχρονα ευέλικτο και αναλυτικό, ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες διαφορετικών ομάδων-στόχων, διατηρώντας ωστόσο ανέπαφες τις βασικές μεθοδολογικές αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται. Αυτό σημαίνει ότι στις 5 προτεινόμενες συναντήσεις, των 2 διδακτικών ωρών η καθεμιά, ο/η εμπυχωτής/τρια μπορεί να αφαιρέσει/προσθέσει παιχνίδια γνωριμίας, ενεργοποίησης, επικοινωνίας, χαλάρωσης, σύσφιξης της ομάδας, ανάπτυξης εμπιστοσύνης, μπορεί να επιμείνει σε έννοιες και δραστηριότητες, να προτείνει κι άλλες από τα σχετικά εγχειρίδια που αναγράφονται, ή να παραλείψει κάποιες, αλλά ταυτόχρονα καθοδηγείται και ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει:

α) Μεθόδους που ενισχύουν τη βιωματική μάθηση

Εδώ, η απόφια εμπειρία/το βίωμα μιας κατάστασης που προάγεται μέσα από τη δράση (την κατασκευή μιας αφίσας, μια άσκηση επιχειρηματολογίας, τη λήψη μιας απόφασης, μια αναζήτηση στο διαδίκτυο, έναν φωτογραφικό περίπατο) συμπληρώνεται τόσο από τον αναστοχασμό και από την αφαίρεση/γενίκευση, όσο και από την εφαρμογή των προκειμένων του στη συνέχεια σε άλλα πλαίσια. Χρησιμοποιείται λοιπόν εδώ ο εμπειρικός κύκλος του Kolb (1984), που αποτελείται από τις τέσσερις αυτές συμπληρωματικές διαδικασίες: την εμπειρία, την παρατήρηση, τη δημιουργία αφηρημένων εννοιών και τη δοκιμή σε νέες καταστάσεις.

- **Συγκεκριμένη Εμπειρία (feeling):** Μάθηση από το βίωμα και το συναίσθημα που γεννά
- **Αναστοχαστική Παρατήρηση (watching):** Αναζήτηση του νοήματος
- **Αφηρημένη Εννοιολόγηση (thinking):** Λογική ανάλυση των ιδεών
- **Ενεργητικός Πειραματισμός (doing):** Εφαρμογή, επίλυση προβλήματος

Είναι σημαντικό σε κάθε κύκλο μάθησης να υπεισέρχονται συστηματικά και μεθοδευμένα τόσο το συναίσθημα, όσο και η σκέψη που αφομοιώνει και οικοδομεί την εμπειρία σε γνωστικά σχήματα, ώστε να μπορέσει αυτή να απεκδυθεί τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της και να ξαναχρησιμοποιηθεί σε διαφορετικές καταστάσεις και σε νέα πλαίσια.

Επιπλέον μια διαδικασία που περιλαμβάνει και τα τέσσερα αυτά στάδια ενεργοποιεί και τις τέσσερις σημαντικές στρατηγικές μάθησης, ώστε ο εκπαιδευόμενος εξασκείται και εθίζεται σε μεταγνωστικές δεξιότητες, του τύπου «μαθαίνω πώς να μαθαίνω». Αυτές οι μεταγνωστικές δεξιότητες, που καλλιεργούνται καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής φοίτησης είναι οι εξής:

- **Αποκλίνουσα σκέψη** η οποία δίνει έμφαση στην καινοτόμο, πρωτοβουλιική και φαντασιακή προσέγγιση των πραγμάτων. Με αυτήν πραγματοποιείται ο καταιγισμός ιδεών κι ο αυτοσχεδιασμός.
- **Αφομοίωση** βάσει της οποίας ένας αριθμός παρατηρήσεων και σκέψεων εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σύνολο. Έτσι γίνεται η δημιουργία μοντέλων, θεωριών, εννοιολογικών χαρτών, περιλήψεων.
- **Συγκλίνουσα σκέψη** η οποία δίνει έμφαση στην πρακτική εφαρμογή των ιδεών. Σε αυτήν εντάσσονται η επίλυση προβλημάτων, η λήψη αποφάσεων και οι εφαρμογές.
- **Συμβιβασμός**, μέσω της δοκιμής και του σφάλματος. Εδώ εντάσσεται η βιωματική μάθηση, η έρευνα, το πείραμα.

Στο πλαίσιο αυτό καθεμιά από τις 5 συναντήσεις, αλλά και ολόκληρη η σειρά εργαστηρίων, είναι δομημένη ώστε να καλλιεργεί συγκεκριμένες έννοιες, αξίες και δεξιότητες οι οποίες εντός της ενότητας προετοιμάζονται, εισάγονται, γίνεται, κορυφώνεται και έπειτα επεξεργάζονται, νοηματοδοτούνται, γενικεύονται, κανονικοποιούνται, ώστε να δοκιμαστούν σε νέες καταστάσεις.

Είναι σημαντικά λοιπόν τα ερωτήματα που αναγράφονται στις οδηγίες εκτέλεσης της κάθε δραστηριότητας (π.χ. “Τι θεωρείτε ότι συμβολίζει το βάζο;”, “Πλήττεται κάποιο παιδί από την απόφαση της πλειοψηφίας;”), αλλά και τα απλά, ουσιαστικά ερωτήματα του/της εμπυχωτή/τριας που παρακινούν το παιδί να συνδεθεί με και να αποδώσει νόημα στο βίωμα: “Τι κάναμε εδώ;”, “Πώς εργαστήκαμε;”, “Πώς νιώσατε;”, “Τι παρατηρήσατε;”, “Πώς θα μπορούσε να γίνει καλύτερα;”. Με τον τρόπο αυτό ο/η εμπυχωτής εκμαιεύει τον κανόνα, τη θεωρία που θα έρθει να στηρίξει τη γενίκευση: π.χ. “Αν έστω και ένα παιδί πλήττεται/προσβάλλεται από την απόφαση της πλειοψηφίας, τότε πρέπει να σκεφτούμε πώς θα επαναδιαμορφώσουμε την απόφαση ώστε να το συμπεριλαμβάνει. Για αυτό χρειάζεται η ανταλλαγή απόψεων, ο διάλογος και η επιχειρηματολογία κατά τη λήψη αποφάσεων”. Αυτή είναι μια γενική διατύπωση (ένας κανόνας, μια αξία) που προκύπτει από τη συζήτηση που προηγείται (“Πώς θα αποφασίσουμε; Συμφωνούν όλα τα παιδιά; Ασκεί κάποιο παιδί βέτο;”) και μπορεί έπειτα να αξιοποιηθεί σε όλες τις επόμενες διαδικασίες λήψης απόφασης.

β) Εναλλαγή ομαδοσυνεργατικής και αυτόνομης μάθησης

Το αναλυτικό πρόγραμμα εμπεριέχει δραστηριότητες κατά τις οποίες τα παιδιά καλούνται να εργαστούν μόνα τους ως ερευνητές και ερευνήτριες, να συλλέξουν

πληροφορίες, να εκφράσουν άποψη, να κατανοήσουν και να αποδώσουν νόημα, να προβούν σε μετάφραση, να παράξουν μια καλλιτεχνική δημιουργία. Βασικό στοιχείο όμως του προγράμματος είναι και οι ασκήσεις που πραγματοποιούνται σε ομάδα χωρίς την καθοδήγηση του/της εμπυχωτή/τριας, κάποτε και χωρίς την παρουσία του/της – ανάμεσα στις συναντήσεις. Για την πραγματοποίηση αυτών των ασκήσεων και για τη συμπερίληψη όλων των παιδιών στην ομάδα, προτείνεται ο/η εμπυχωτής/τρια να έχει εισαγάγει τα παιδιά στους ρόλους που μπορεί να αναλάβουν και στη σημασία της εκ περιτροπής ανάληψης ρόλων μέσα στην ομάδα: με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά εξοικειώνονται με την ανάληψη ευθυνών, αναπτύσσουν ενσυναίσθηση, αντιμετωπίζουν τα συνομήλικά τους παιδιά ως φορείς εμπειρίας από τα οποία μπορούν να μάθουν, αποκτούν δεξιότητες συνεργασίας και προσαρμογής. Οι ρόλοι μπορούν αρχικά να αποδοθούν ανάλογα με τις προϋπάρχουσες εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα και η προοδευτική εναλλαγή τους να προσδώσει νέες εμπειρίες και ενδιαφέροντα στα συμμετέχοντα μέλη. Τέτοιοι ρόλοι είναι αυτοί της συντονίστριας, του γραμματέα, του τηρητή χρόνου, της σκισσογράφου, της μεταφράστριας, της διαμεσολαβήτριας, του συμβούλου ψηφιακών μέσων, αλλά και άλλοι πολλοί ανάλογα τη σύνθεση της κάθε ομάδας.

γ) Πολύγλωσσες πρακτικές

Ένας από τους ειδικούς στόχους του curriculum είναι αξιοποίηση, η επικύρωση και η περαιτέρω ανάπτυξη της διαγλωσσικότητας, που εδώ νοείται ταυτόχρονα ως κοινωνικό φαινόμενο, παιδαγωγική προσέγγιση και προσδοκώμενο αποτέλεσμα της μάθησης.

Ως κοινωνικό φαινόμενο αποτελεί μία συνθήκη η οποία μπορεί να αναδυθεί μέσα στην σύγχρονη τάξη χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια και καταρχήν παραπέμπει σε αναδυόμενες στρατηγικές επικοινωνίας στη βάση της μετακίνησης και της πολυπολιτισμικότητας, ενώ περιλαμβάνει την πολυτροπικότητα, την ανάμειξη δηλαδή γλωσσικών κωδικών, εικόνων, βίντεο, MME και συνδέεται στενά με την επικράτηση των νέων μέσων και την παγκόσμια διασύνδεση και ανάπτυξη εικονικών κοινοτήτων.

Ως μεθοδολογική επιλογή βασίζεται στην παραδοχή ότι η γλώσσα συνιστά «έναν κοινωνικό πόρο, χωρίς σαφή όρια εθνών, εδαφών και κοινωνικών ομάδων» (Στεργίου και Σιμόπουλος 2019: 310), και συνοψίζεται στο συνυπολογισμό του γλωσσικού κεφαλαίου όλων των μαθητών στο αναλυτικό πρόγραμμα και τη σκοπούμενη αξιοποίηση όλων των γλωσσικών κωδικών στο μάθημα, Ευνοεί λοιπόν “αφενός τη δημιουργικότητα – εφόσον μπορεί κανείς να ακολουθεί ή να αψηφά τους κανόνες γλωσσικής χρήσης- αφετέρου την κριτική σκέψη, στο βαθμό που η αναρώτηση, ο προβληματισμός και η έκφραση απόψεων προκύπτουν με αφορμή τεκμήρια (λόγου)” (Στεργίου και Σιμόπουλος 2019: 312-313). Παράλληλα προκρίνει μια συνεργατική και πιο ισότιμη εκπαιδευτική διαδικασία (Tsokalidou & Skourtu 2020), καθώς όλοι οι μαθητές συνεισφέρουν με τους γλωσσικούς τους πόρους στην παραγωγή γνώσης, και συμβάλλει στην ανάπτυξη μεταγλωσσικών στρατηγικών και μεταεπικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Ως μαθησιακό ζητούμενο αφορά σε μια σύνθετη δεξιότητα μετακίνησης ανάμεσα σε γλωσσικούς και μη γλωσσικούς κώδικες, μια ικανότητα “που υπηρετεί την κατασκευή νοήματος, τη συμπερίληψη των άλλων και τη διαμεσολάβηση που προωθεί την κατανόηση σε όλες τις γλώσσες της ομάδας” (García 2009: 307).

Στο πλαίσιο αυτό, αρκετές από τις δραστηριότητες που προτείνονται στοχεύουν ευθέως στην εκτίμηση και ενίσχυση της πολυγλωσσίας (όπως είναι π.χ. η παραγωγή πολύγλωσσου λεξικού). Το παρεχόμενο υλικό (κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες, μεταφρασμένα φύλλα εργασίας) έχει σχεδιαστεί ώστε να προτρέψει τον/την εμπυχωτή/τρια να αγκαλιάσει όλους τους κώδικες, την εναλλαγή τους, τη μετάφραση, τη μεταφορά. Πολλές από τις ασκήσεις επίσης μεταχειρίζονται τη ζωγραφική, τη φωτογραφία και την επεξεργασία ή παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, ώστε να ενθαρρύνουν τα παιδιά να επικοινωνήσουν αξιοποιώντας ένα ευρύ φάσμα μέσων και κωδίκων που εκφράζουν τη συνάντηση γλωσσών και πολιτισμών.

δ) Πολυτροπικά κείμενα και κείμενα ταυτότητας

Στην ίδια κατεύθυνση ο οδηγός αυτός προάγει την πολυτροπικότητα ως μέθοδο συμπερίληψης αλλά και ενίσχυσης των πολυγραμματισμών. Τα πολυτροπικά κείμενα (αφίσες, ιστότοποι, λεξικά, φωτογραφικά άλμπουμ, εικονογραφημένα κείμενα, διαφημίσεις, podcast) είναι αφενός πιο προσβάσιμα και ανοικτά στους διαφορετικούς κώδικες που μεταχειρίζονται οι μαθητές και οι μαθήτριες δίνοντας τη δυνατότητα προσέγγισης από διαφορετικά σημεία και με εναλλακτικούς τρόπους, αφετέρου προσιδιάζουν στα κείμενα που απαντούν στα σύγχρονα επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Η “έμφαση στην τριβή των μαθητών με κείμενα και είδη λόγου από ένα ευρύ φάσμα μέσων και από ένα ευρύ φάσμα πολιτισμικών πηγών” εξοικειώνει με τα κοινωνικά τους συγκείμενα, ενώ παρέχει “ένα ισχυρό θεμέλιο για μια παιδαγωγική της συναίσθησης και της αρμονίας των συναισθημάτων (synaesthesia), ή της αλλαγής των κωδίκων (mode switching)” (Kalantzis & Cope 2001).

Τα κείμενα ταυτότητας (identity texts) τα οποία προσεγγίζουν διάφορες όψεις της πολύπλευρης ταυτότητας των μαθητών (“Ένα Σώμα γνώσης”, “Ένα βάζο με λουλούδια”, “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”) ή αναδεικνύουν την προσωπική τους ιστορία δεν μπορούν άλλωστε παρά να συνταχθούν πολυτροπικά, ώστε να εμπεριέχουν όχι μόνο ως προς το περιεχόμενο αλλά και ως προς τον τρόπο (κώδικα, μέσο, ύφος) στοιχεία της ταυτότητας του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της σχέσης του με τη γλώσσα. Ως κείμενα ταυτότητας εδώ μπορούν να προσεγγιστούν όλες οι παραγωγές των παιδιών, ακόμη και αυτές που δε συνιστούν εκ πρώτης μαρτυρίες, βιώματα ή προσωπικές αφηγήσεις. Ακόμη και το πολύγλωσσο λεξικό μπορεί να αποτελέσει κείμενο ταυτότητας με την προϋπόθεση ότι τα παιδιά τα ίδια επιλέγουν τους σχετικούς όρους ανάλογα με τα ιδιαίτερα βιώματά τους, τα ενδιαφέροντα και τις ιστορίες τους. Οι φωτογραφίες τους το ίδιο. Τέλος οι πολυγραμματισμοί μπορούν να προαχθούν μέσα από κριτικό αναστοχασμό πάνω στο επιλεγμένο κειμενικό είδος και στα αντίστοιχα αξιοποιούμενα μέσα. Πώς θα φτιάξουμε το λεξικό; Για να δούμε ένα. Πού μπαίνει η κάθε καταχώρηση; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει έτσι;

ε) Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Οι παραπάνω προσεγγίσεις (πολύγλωσσες πρακτικές, ομαδοσυνεργατική μάθηση με ανάληψη ρόλων, αξιοποίηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, βιωματική μάθηση), οι οποίες αντανakλούν στην επιλογή και το βηματισμό των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, στοχεύουν στη συμπερίληψη μαθητ(ρι)ών διαφορετικού μαθησιακού, κοινωνικού-πολιτισμικού και γλωσσικού υπόβαθρου, καθώς προωθούν την αξιοποίηση διαφορετικών γλωσσικών ρεπερτορίων, κωδίκων, τρόπων, μέσων, υφών, εμπειριών και ικανοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν στα παιδιά διαφοροποιημένα στηρίγματα

και κανάλια για την προσέγγιση και κατάκτηση των διδακτικών στόχων του προγράμματος.

Ειδικότερα, οι βασικοί διδακτικοί στόχοι της κάθε ενότητας προσεγγίζονται σκοπίμως, ενσυνείδητα και ρητά μέσα από εναλλακτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε παιδιά με διαφορετικά υπόβαθρα. Για κάθε διδακτικό στόχο προτείνονται διαφορετικές συναρμογές ασκήσεων που προσφέρονται για παιδιά τα οποία έχουν την Ελληνική ως Β΄ ή ξένη γλώσσα (χρήση άλλων γλωσσών, χρήση μη λεκτικού κώδικα, αξιοποίηση ρόλου μεταφραστή), παιδιά που αντιμετωπίζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (χρήση εικονογραφημένου υλικού, οπτικά στηρίγματα, πολυτροπικές παραγωγές, προσαρμογές στην παραγωγή γραπτού κειμένου), παιδιά με αναπηρία (προσβασιμότητα, διαφοροποιημένα αισθητηριακά ερεθίσματα), παιδιά από διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά υπόβαθρα (συμπερίληψη άλλων κωδίκων, ύφους, προφορικότητα, αξιοποίηση γλώσσας σπιτιού, αξιοποίηση βιωμάτων και εμπειριών, σύνδεση με την κοινότητα).

Για παράδειγμα, ο διδακτικός στόχος της ανάδειξης των ιδιαίτερων εμπειριών, ιστοριών και ικανοτήτων των μαθητ(ρι)ών καθώς και ο στόχος που αφορά στην εκτίμηση της διαφορετικότητας προάγονται μέσα από ποικίλες δραστηριότητες (Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία, Ένα Σώμα Γνώσης, Ένα μπουκέτο με λουλούδια, Πολύγλωσσο εικονογραφημένο λεξικό) που αξιοποιούν μια ευρεία γκάμα μέσων (ερωτηματολόγιο, αφίσα, χειροτεχνία, συλλογικός τόμος), εναλλακτικών στρατηγικών (έρευνα, τέχνη, αλληλόδραση, προφορική ή γραπτή έκφραση, κωδικοποίηση, αναστοχασμός) και διεργασιών (εργασία σε μικρές ομάδες, ατομική εργασία, εργασία σε ζευγάρια, εργασία στην ολομέλεια). Ο στόχος της εξοκείωσης, κατανόησης και τριβής των συμμετεχόντων/ουσών με τα δικαιώματα του παιδιού προωθείται μέσα από ομαδικές δραστηριότητες (όπου το κάθε παιδί καλείται να συμμετάσχει με διαφορετικές αρμοδιότητες), επιτραπέζια παιχνίδια, παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού, παραγωγή οπτικοακουστικού/πολυτροπικού υλικού, επιτόπια έρευνα, ελεύθερο διάλογο, και μελέτη υλικού. Η γνωριμία και το δέσιμο της ομάδας προσεγγίζονται μέσα από κινητικές (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση) αλλά και μη κινητικές ασκήσεις (Κάτι μέσα από την τσάντα μου, 2 αλήθειες και ένα ψέμα), ασκήσεις λεκτικής (2 αλήθειες και ένα ψέμα) ή μη λεκτικής επικοινωνίας (Πες το με μια κίνηση, Κάτι μέσα από την τσάντα μου, Ένα μπουκέτο με λουλούδια, Πολύχρωμες καρδιές), ώστε ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας να συμμετέχουν ισότιμα σε αυτές παιδιά με αναπηρία, παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή διαφορετικά γλωσσικά ρεπερτόρια.

Και εντός όμως της κάθε δραστηριότητας προτείνεται διαφοροποιημένο υλικό και βηματισμός για την εκτέλεσής της, ώστε αυτή να είναι προσβάσιμη, χρήσιμη και εποικοδομητική (να μπορεί δηλαδή το παιδί να χτίσει μέσα από αυτή γνώση, δεξιότητες και στάσεις). Για τις ατομικές δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου προτείνονται εναλλακτικοί τρόποι εκτέλεσης (απόδοση με ζωγραφική ή χειροτεχνία, απόδοση σε διαφορετικούς γλωσσικούς κώδικες, προφορική απόδοση), ενώ για τις ομαδικές δραστηριότητες προτείνεται εκ περιτροπής συμμετοχή με διαφορετικούς ρόλους. Το προτεινόμενο υλικό περιλαμβάνει αφίσες και κάρτες σε 5 γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, αραβικά, φαρσί, ουκρανικά), διαφορετικά ύφη (σύντομο λεκτικό, αναλυτική περιγραφή), και αποδόσεις (λεπτομερείς εικονογραφήσεις, μεγαλογράμματη γραφή, συμβολικές εικόνες), σε ψηφιακή και έντυπη μορφή, διαδραστικό (quiz) καθώς και οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο).

στ) Πρακτικές εμπλοκής των γονέων

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση από τη σχολική κοινότητα ενεργειών που προωθούν την εμπλοκή των οικογενειών όλων των μαθητών και των μαθητριών στην εκπαίδευσή τους είναι μία από τις μεθόδους με τις οποίες το σχολείο εργάζεται πάνω στην άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Η πρόσκληση και η ανάπτυξη συνεργασίας με όλους του γονείς, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών προσφύγων και μεταναστών, καθώς και όσων οικογενειών αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, αποτελεί δείκτη σχολικής επιτυχίας για τα παιδιά τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ενημέρωση των γονιών για τα δικαιώματα του παιδιού, δρα συμπληρωματικά και υποστηρικτικά στη μάθηση του παιδιού και η εμπλοκή της οικογένειας ενδυναμώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα (στάσεις, αξίες, δεξιότητες) του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Η εμπλοκή αυτή συντελείται αφενός εμμέσως μέσω της πραγματοποίησης με τα παιδιά δραστηριοτήτων σχεδιασμένων ώστε να ενθαρρύνουν (χωρίς όμως να απαιτούν) τη συνδρομή/συμβολή γονιού στο χρόνο μεταξύ των συναντήσεων (“Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”, “Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη”, “Φωτογραφίες”, “Πολύγλωσσο λεξικό δικαιωμάτων”). Αφετέρου προτείνεται και η άμεση εμπλοκή με:

- 1) την πραγματοποίηση μιας ενημερωτικής συνάντησης σε ομάδα με τους γονείς και κηδεμόνες των παιδιών πριν από την έναρξη του προγράμματος (όπου ενημερώνονται για τη σημασία της EDC/HRE, για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και τη δομή του προγράμματος), και
- 2) την πρόσκλησή τους στη δράση ευαισθητοποίησης των παιδιών.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει 5 συναντήσεις ομάδας, που στοχεύουν στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από βιωματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού μιας δράσης ευαισθητοποίησης, 1 Συνδιάσκεψη/Φόρουμ όλων των ομάδων εργασίας, και 1 συνάντηση ανατροφοδότησης. Η καθεμιά από συναντήσεις καταλαμβάνει 2 διδακτικές ώρες, ενώ το Μαθητικό Φόρουμ προτείνεται να έχει χρονική διάρκεια 3 ωρών.

Το πρόγραμμα σπουδών είναι δομημένο ώστε να προαγάγει την ενσυναίσθηση, τη διαπολιτισμική επικοινωνία, τη σε βάθος κατανόηση των δικαιωμάτων και επιτέλεση των αρχών που διέπουν τη Σύμβαση, μέσα από ασκήσεις διαλόγου, συλλογικής λήψης αποφάσεων με συναίνεση, έρευνας, επιχειρηματολογίας, παρουσίασης, δημιουργίας πολυτροπικού και πολύγλωσσου υλικού (φωτογραφική έκθεση, λεξικό για τα δικαιώματα, αφίσες), και τέλος σχεδιασμού και οργάνωσης μιας δράσης ευαισθητοποίησης (περιγραφή του σκοπού της δράσης, καθορισμός ομάδας-στόχου, προσδιορισμός βηματισμού, εντοπισμός πιθανών προκλήσεων, προετοιμασία υλικών, ανάληψη αρμοδιοτήτων κλπ.).

Μετά το πέρας το 5 συναντήσεων οι ομάδες συναντιούνται σε ένα Μαθητικό Φόρουμ / Συνδιάσκεψη όπου παρουσιάζουν και συντονίζουν τη δράση τους.

Η υλοποίηση της δράσης ευαισθητοποίησης γίνεται με τη συνδρομή των εκπαιδευτικών της κάθε ομάδας μετά το Μαθητικό Φόρουμ.

Συνάντηση	Τίτλος	Γενικός Σκοπός	Μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Προτεινόμενο υλικό
-----------	--------	----------------	------------------------	----------------------------	--------------------

1η	Έχω ένα όνομα – έχουμε μια τάξη	<p>Γνωριμία και Δημιουργία ομάδας</p> <p>Εισαγωγή στα άρθρα 7, 8, 13 και 28, 29 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία έκφρασης, Εκπαίδευση και Σκοπός της Εκπαίδευσης)</p>	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γνωρίζει τα άλλα παιδιά με τα ονόματά τους. - Αντιλαμβάνεται τη μεγάλη ποικιλία των ονομάτων στην τάξη. - Εκτιμά τη μοναδικότητα του ονόματος και τη σύνδεσή του με την ατομικότητα. - Συνειδητοποιεί πως το όνομα τού ανήκει και είναι δικαίωμα στενά συνδεδεμένο με την ανάπτυξη της προσωπικότητας. - Αναγνωρίζει τη σύνδεση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα. - Βρίσκει το χώρο του μέσα στην ομάδα. - Κατανοεί ότι η τάξη αποτελεί μια μαθησιακή κοινότητα. - Ανακαλύπτει πως το σχολείο αποτελεί -πέρα από υποχρέωση- δικαίωμα και πως ρόλος του είναι να το υποστηρίξει να αναπτύξει τις γνώσεις και τις δεξιότητές του. - Λαμβάνει αποφάσεις μέσα στην ομάδα εφαρμόζοντας στρατηγικές επιχειρηματολογίας, συναίνεσης και συμβιβασμού. - Ανακαλεί διαδικασίες λήψης απόφασης, καθώς και μηχανισμούς δημιουργίας συμβολαίου ομάδας. - Υπερασπίζεται την αξία των κανόνων και αναγνωρίζει τον 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ομάδα ενεργοποιείται με μια μικρή άσκηση γνωριμίας στον κύκλο (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση, 2 αλήθειες και 1 ψέμα, Κάτι μέσα από την τσάντα μου). 2. Τα παιδιά στον κύκλο επιλέγουν στην τύχη από μια στοίβα με πολύχρωμες καρδιές με τα ονόματά τους, συστήνουν τα άλλα παιδιά με το όνομά τους και λένε κάτι καλό για το παιδί του οποίου η καρδιά τους έτυχε. 3. Τα παιδιά φτιάχνουν ένα μπουκέτο από πολύχρωμα λουλούδια (βλ. Παράρτημα “Ένα βάζο με λουλούδια”). Σε κάθε λουλούδι τοποθετούν το καθένα μία εικόνα του εαυτού τους. Γιατί είναι πολύχρωμα τα λουλούδια; Τι θεωρείτε ότι συμβολίζει το βάζο; 4. Αποφασίζουν πού θα κολληθεί η παραπάνω αφίσα μέσα στην τάξη ή το σχολείο. Αναστοχάζονται πάνω στο σκοπό της εκπαίδευσης (Πού βρισκόμαστε μέσα στο σχολείο; Είμαστε επισκέπτες; Μέλη; Αποδέκτες; Δημιουργοί;). 5. Αναστοχάζονται πάνω στη διαδικασία της συλλογικής λήψης απόφασης (Πώς θα αποφασίσουν; Με πλειοψηφία; Κι αν κάποιο παιδί έχει μια σοβαρή αντίρρηση και είναι μειοψηφία; Αν κάποιο παιδί πλήττεται από την απόφαση της πλειοψηφίας; Πρέπει να ακουστούν επιχειρήματα; Πώς θα τα ζυγίσουν;). 6. Τα παιδιά διαμορφώνουν τους κανόνες συνομιλίας της ομάδας. Τι χρειάζεται ο καθένας και η καθεμιά για να αισθάνεται ότι εισακούγεται και γίνεται σεβαστή η άποψή του μέσα στην ομάδα; Με τη βοήθεια οπτικών στηριγμάτων (flashcards, ταμπελάκια ναι/όχι, θέλω/δε θέλω) επιλέγουν τα βασικά πράγματα που χρειάζονται (ησυχία, τέχνη/μουσική, χρόνο για σκέψη, καθαριότητα, διάλειμμα, να μπορούν να ακουστούν χωρίς διακοπή, σεβασμό/όχι προσβλητικά ή ειρωνικά σχόλια, όχι κινητά/πιθανότητα βιντεοσκόπησης ή φωτογράφισης από άλλα παιδιά χωρίς συγκατάθεση). Σε ένα δελτίο “Θέλω/Δε θέλω” αποτυπώνουν τους κανόνες που αναφέρθηκαν στις ομάδες. 7. Με βάση τους παραπάνω κανόνες αποφασίζουν πώς θα δώσουν ένα όνομα στην ομάδα τους. Με τι κριτήριο; Με τι 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχέδιο Μαθήματος 1, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 7 - Ένα Σύνταγμα για την ομάδα μας, Compasito, σελ. 67 - Ασκήσεις γνωριμίας, 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση των ομάδων - Επιλογή προτερημάτων, Οδηγός για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν προβλήματα άγχους και ψυχικού τραύματος, σελ. 24 - Flashcards με τους κανόνες συνομιλίας της ομάδας - Καρτελάκι Ναι/Όχι, Θέλω/Δε θέλω - Flipchart - Φύλλο εργασίας
----	---------------------------------	---	--	--	---

			εαυτό του και τις ανάγκες του στο συμβόλαιο της ομάδας.	στόχο; 8. Για την επόμενη συνάντηση τα παιδιά παίρνουν μαζί τους στο σπίτι να συμπληρώσουν την ιστορία του ονόματός τους (βλ. Παράρτημα “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”) με τη βοήθεια της οικογένειάς τους.	σε ελληνικά, ρωσικά, ουκρανικά, αγγλικά και αραβικά “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” (βλ. Παράρτημα)
Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης					
<p>1. Η αρχική γνωριμία μπορεί να γίνει με άσκηση μη λεκτικής επικοινωνίας, όπου τα παιδιά, μετά από προσομοίωση του/της εκπαιδευτικού βγάζουν κάτι που τα χαρακτηρίζει μέσα από την τσάντα τους και το παρουσιάζουν στην ομάδα. Όποιο παιδί θέλει μπορεί να πει 2 λόγια. Για ομάδες που εστιάζουν δυσκολότερα ενδείκνυται η άσκηση “Πες το με μια κίνηση”, όπου κάθε παιδί κάνει μια κίνηση και τα υπόλοιπα επαναλαμβάνουν. Βασική εδώ είναι η οδηγία του/της εκπαιδευτικού που ενθαρρύνει τα παιδιά να επιλέξουν κινήσεις που όλη η ομάδα μπορεί να επαναλάβει.</p> <p>2. Η δραστηριότητα που αφορά στην ανάδειξη της ποικιλίας των ονομάτων-προσώπων στην τάξη (“Πολύχρωμες καρδιές”) μπορεί να έχει εκ των προτέρων προετοιμαστεί από τον/την εκπαιδευτικό ώστε να είναι ήδη αναγραμμένα τα ονόματα των παιδιών στις καρδιές, ή να προετοιμαστεί επιτόπου από τα ίδια τα παιδιά που θα γράψουν το όνομά τους σε όποια γλώσσα επιθυμούν. Τα παιδιά ζωγραφίζουν/γράφουν ένα θετικό χαρακτηριστικό για το παιδί του οποίου η καρδιά τους έτυχε πίσω από την καρδιά. Ως σκαλωσιά μάθησης εδώ μπορεί να αξιοποιηθεί ο “Πίνακας Προτερημάτων” που υπάρχει στο Παράρτημα.</p> <p>3. Η αφίσα που επεξεργάζεται τη σχέση ατόμου-ομάδας / παιδιού-τάξης (“Ένα βάζο με λουλούδια”) μπορεί να χτίσει πάνω στις ήδη υπάρχουσες καρδιές (Μπουκέτο από καρδιές) ή να προχωρήσει παραπέρα ανάλογα με τα ενδιαφέροντα της ομάδας, και να διερευνήσει άλλες απεικονίσεις (Δέντρο με φύλλα ή Τρένο με Βαγόνια ή Σύννεφο με σταγόνες). Αντίστοιχα οι καρδιές/βαγόνια/σταγόνες/λουλούδια/φύλλα μπορούν να στολιστούν από τα παιδιά με κολλάζ από αποκόμματα από περιοδικά, ή με ζωγραφική, ή με γραπτό κείμενο.</p> <p>4. Η έννοια της εκπαίδευσης ως δικαιώματος εδώ προσεγγίζεται μέσα από τη θέση της ομάδας των μαθητ(ρι)ών (της αφίσας τους) μέσα στο σχολείο. Τα παιδιά καλούνται να διερευνήσουν αυτή τη σχέση μέσα από διαφορετικούς δρόμους: λεκτικά (με επιχειρήματα ή αναστοχασμό), ή με απλή παρέμβαση στο χώρο. Ως σκαλωσιά μάθησης εδώ μπορεί να ζητηθεί από τα παιδιά να ζωγραφίσουν το καθένα το σχολείο με την αφίσα τους μέσα σε αυτό. Γιατί την έβαλαν εκεί;</p> <p>5. Οι δραστηριότητες διαλόγου και αναστοχασμού που αφορούν στη συλλογική λήψη απόφασης προκύπτουν μετά από την προσπάθεια επίλυσης εναλλακτικών προβλημάτων: “Πού θα κολληθεί η αφίσα” ή “Ποιο θα είναι το όνομα της ομάδας;”. Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί ως απλή δραστηριότητα διαλόγου ή ως άσκηση ψηφοφορίας/επιχειρηματολογίας όπου όλα τα παιδιά καλούνται με τη σειρά να προτείνουν αν θέλουν (γραπτά, προφορικά, με ζωγραφιά) μια θέση (ή αντίστοιχα ένα όνομα), ενώ οι συμμαθητ(ρι)ές τους με κάρτες ‘Ναι’, ‘Όχι’ στηρίζουν ή όχι την κάθε πρόταση ώστε να δημιουργηθεί ένα πλέγμα απαντήσεων σε flipchart.</p> <p>6. Οι κανόνες συνομιλίας της ομάδας προτείνεται να δουλευτούν πρώτα σε μικρές ομάδες. Οπτικά στηρίγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν είναι flashcards (ησυχία/ηρεμία, βιντεοσκόπηση παιδιού με κινητό, γέλια/κοροϊδία, μουσική, τέχνη, παιδί μιλάει και τα άλλα ακούν ενεργά, χρόνος/ρολόι) και ταμπλεάκια θέλω/δε θέλω.</p> <p>7. Το ερωτηματολόγιο “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” μπορεί να συμπληρωθεί γραπτώς ή να αξιοποιηθεί ως οδηγός για να πάρουν προφορικά συνέντευξη από την οικογένεια/φροντιστ(ρι)ές τους.</p>					
2η	Τα ονόματα	Εκτίμηση της	Το παιδί:	1. Τα παιδιά παίζουν παιχνίδια στον κύκλο για να	- Σχέδιο Μαθήματος

<p>είναι περισσότερο από απλά γράμματα</p>	<p>διαφορετικότητας και της μοναδικότητας</p> <p>Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ενεργού ακρόασης</p> <p>Εξοικείωση με τα άρθρα 7, 8, 12 και 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία γνώμης και Ελευθερία έκφρασης)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζει τη σημασία του ονόματός του. - Συνδέει το όνομά του τόσο με την παράδοση της οικογένειάς του, όσο όμως και με στοιχεία της προσωπικότητάς του. - Ρωτά τα άλλα παιδιά για το όνομά τους, ενδιαφέρεται για την ιστορία τους. - Εκφράζει περιέργεια για τη ζωή των άλλων παιδιών. - Ανακαλύπτει ομοιότητες και αγκαλιάζει τις διαφορές. - Εκτιμά τη μοναδικότητα και τη διαφορετικότητά του μέσα από το όνομα και την ιστορία του. - Αναγνωρίζει το όνομα ως στοιχείο ταυτότητας. - Αναγνωρίζει, εκτιμά και υπερασπίζεται τις ικανότητες και τις εμπειρίες του. - Επιχειρηματολογεί ορθά χρησιμοποιώντας αληθείς προκειμένες και έγκυρους συλλογισμούς. - Μετασχηματίζει την άποψή του όταν έρχεται σε επαφή με νέες πληροφορίες ή σωστά επιχειρήματα. - Τοποθετείται όταν έχει κάτι να πει και αφουγκράζεται όταν δεν γνωρίζει, προκειμένου να μάθει. - Αποτιμά και αναγνωρίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. 	<p>θυμηθούν τα ονόματα και τα επίθετά τους. Αυτή τη φορά αποτυπώνουν (γραπτά, με ζωγραφική ή προφορικά) ένα καλό χαρακτηριστικό για τον εαυτό τους και το παρουσιάζουν. Συμπίπτει με αυτό που είχαν την προηγούμενη φορά αναδείξει οι συμμαθητές τους;</p> <p>2. Εκφράζουν την άποψή τους για μια σειρά δηλώσεων που αφορούν στο όνομα (βλ. Παράρτημα “Πού στέκομαι;”).</p> <p>3. Φέρνουν το συμπληρωμένο από το σπίτι φύλλο εργασίας για την ιστορία του ονόματός τους και μοιράζονται πληροφορίες στην ολομέλεια με βάση της ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού. Τι σημαίνει το όνομά του για το ίδιο το παιδί; Τι σημαίνει για τους άλλους; Του αρέσει αυτό το όνομα; Μοιράζεται κοινά με άλλα άτομα/μέλη της οικογένειάς του που έχουν το ίδιο όνομα; Πού διαφοροποιείται;</p> <p>4. Βρίσκουν ομοιότητες, μοτίβα και διαφορές. Τι τους λένε οι ιστορίες αυτές των ονομάτων για τις ομοιότητες και τις διαφορές τους; Πού είναι μοναδικά; Πώς δεν είμαστε μόνα;</p> <p>5. Σε κόλλες Α4 (βλ. Παράρτημα “Ένα σώμα γνώσης”) σχηματίζουν το καθένα “Ένα σώμα γνώσης”, το περίγραμμα δηλαδή του εαυτού τους, με όλες τις πληροφορίες που έχουν για την ιστορία τους, τις ικανότητες, τις γλώσσες που γνωρίζουν, ενδιαφέροντα, στοιχεία ταυτότητας, τοποθετώντας τα (γραπτός σε όποιο γλωσσικό κώδικα θέλουν ή με σχέδιο) στα αντίστοιχα μέρη του σώματος. Γιατί τα τοποθέτησαν έτσι; Λείπει κάτι;</p> <p>6. Σχηματίζουν σε χαρτί του μέτρου το συλλογικό “Σώμα γνώσης” της ομάδας (βλ. Παράρτημα “Ένα σώμα γνώσης”), συνθέτοντας με βάση τα σώματα όλων των μελών.</p> <p>7. Τα παιδιά παίρνουν μαζί τους το ίδιο ατομικό τους φύλλο εργασίας και για την επόμενη συνάντηση καλούνται να σκεφτούν και να σημειώσουν αν θέλουν (γραπτά, με ζωγραφική) επάνω στη φιγούρα βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Πού θα τοποθετούσαν την ανάγκη για τροφή και νερό; Κατοικία; Παιχνίδι; Ελεύθερη έκφραση; Υγεία; Τι</p>	<p>2, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 11</p> <p>- Άσκηση “Πού στέκομαι;” (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Ένα Σώμα Γνώσης, Compasito, σελ. 36</p> <p>- Ασκήσεις γνωριμίας, 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση των ομάδων</p> <p>- Επιλογή προτερημάτων, Οδηγός για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν προβλήματα άγχους και ψυχικού τραύματος, σελ. 24</p> <p>- Ετικέτες “Μοιάζω” και “Ξεχωρίζω”</p> <p>- Φύλλο εργασίας με ανθρώπινη φιγούρα για “Ένα Σώμα Γνώσης” (βλ.</p>
--	---	--	--	---

				άλλες ανάγκες μπορούν να σκεφτούν που μοιράζονται με όλα τα άτομα που κατοικούν τον πλανήτη;	Παράρτημα - Σαλπάροντας για μια νέα χώρα, Compasito, σελ. 167
Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης					
<p>1. Για τη δραστηριότητα έναρξης και ενεργοποίησης, μπορεί να αξιοποιηθεί εκ νέου ο “Πίνακας προτερημάτων” ο οποίος τοιχοκολλείται στην τάξη και εμπλουτίζεται με νέα επίθετα.</p> <p>2. Η δραστηριότητα “Πού στέκομαι” (βλ. Παράρτημα) είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε με τοποθέτηση των μαθητ(ρι)ών στο χώρο, είτε με τοποθέτηση πιονιών/άβαταρς σε ένα επιτραπέζιο ταμπλό. Αντί άβαταρς μπορούν να αξιοποιηθούν οι πολύχρωμες καρδιές που τα παιδιά έχουν κατασκευάσει στηριγμένες σε μανταλάκι.</p> <p>3. Η παρουσίαση των δεδομένων του ερωτηματολογίου μπορεί να γίνει σε ζευγάρια, και η απάντηση των ερωτήσεων επεξεργασίας και αναστοχασμού να γίνει από όποιο παιδί θέλει στην ολομέλεια. Η προσαρμογή αυτή ενδείκνυται για μεγάλες ομάδες, ώστε να τηρείται η ασφάλεια του μαθησιακού περιβάλλοντος και να αποφεύγεται η έκθεση των μαθητ(ρι)ών.</p> <p>4. Ως σκαλωσιά μάθησης για την διερεύνηση διαφορών και ομοιοτήτων σε σχέση με το όνομα (σχέση ταυτότητας – ατομικότητας), ετικέτες “Μοιάζουμε”, “Ξεχωρίζω” ή “Διαφέρω” μπορούν να διαμοιραστούν στα παιδιά, τα οποία κολλούν τις ετικέτες δίπλα σε κάθε απάντηση.</p> <p>5. Οι δραστηριότητες που στοχεύουν στη διερεύνηση, αναγνώριση και εκτίμηση των ιδιαίτερων αλλά και των κοινών εμπειριών, ικανοτήτων και ρεπερτορίων των μαθητ(ρι)ών (Ένα Σώμα γνώσης, Συλλογικό Σώμα Γνώσης) μπορούν να πραγματοποιηθούν με τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να γράφουν, να σχεδιάζουν ή να κολλούν κάρτες με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους στα διαφορετικά μέρη του σώματος.</p> <p>6. Για το Συλλογικό Σώμα, πολύγλωσσες ομάδες και ομάδες με διαφορετικά επίπεδα κατάκτησης του γραπτού λόγου μπορούν να εργαστούν με ρόλους: εικονογράφοι, συντονίστρια, μεταφραστές, επιμελήτρια, διορθωτής κλπ., ώστε να διευκολυνθεί η μεταφορά των ατομικών εργασιών σε ένα συλλογικό σώμα. Εδώ, το συλλογικό σώμα μπορεί να προκύψει από τη σχεδίαση του περιγράμματος του σώματος ενός/μιας εθελοντή/τριας ή να έχει προσχεδιαστεί στο χαρτί του μέτρου.</p> <p>7. Αντίστοιχα οι ανάγκες στο φύλλο εργασίας για το σπίτι μπορούν να γραφούν ή να ζωγραφιστούν. Οπτικό στήριγμα που μπορεί να δοθεί εδώ είναι οι Κάρτες Αναγκών που βρίσκουμε στο Compasito, σελ. 167 (Σαλπάροντας για μια νέα χώρα).</p>					
3η	Τα δικαιώματά μας: αντικείμενο έρευνας	Εξοικείωση με τα δικαιώματα του παιδιού Ανάπτυξη ερευνητικής μεθοδολογίας Αξιοποίηση της πολυγλωσσίας και της	Το παιδί: - Αναγνωρίζει και ανακαλεί τα βασικά δικαιώματα του παιδιού. - Ταξινομεί τα δικαιώματα ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής τους. - Ορίζει το περιεχόμενο της έννοιας “ανάγκη” και προσδιορίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. - Ιεραρχεί ανάγκες και επιθυμίες.	1. Τα παιδιά κοιτούν το συλλογικό σώμα γνώσης και κάνουν έναν καταγισμό ιδεών πάνω στις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Ο/Η εμπυχωτρής/τρια τις σημειώνει σε ένα flipchart. 2. Η ομάδα διερευνά τη σχέση ανάμεσα στις ανάγκες και τις επιθυμίες μέσα από τη δραστηριότητα “Σαλπάροντας για μια νέα χώρα” (Compasito, σελ. 167). Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς νερό; Χωρίς καραμέλες; Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ελεύθερη έκφραση; Με διακρίσεις; Μπορούμε όλα να ζήσουμε σε ένα κόσμο όπου υπάρχουν διακρίσεις;	- CRC Animated videos (βλ. Παράρτημα) - Επίσημο διδακτικό υλικό Συμβουλίου της Ευρώπης, Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα)

	<p>πολυτροπικότητας</p> <p>Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Συνδέει τα δικαιώματα με πανανθρώπινες ανάγκες και αξίες. - Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως άτομο με δικαιώματα και ανάγκες. - Αντιλαμβάνεται τα άλλα άτομα ως φορείς δικαιωμάτων. - Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως υποκείμενο υποχρεώσεων. - Αναζητά πληροφορίες στο διαδίκτυο. - Συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα. - Εργάζεται αυτόνομα και επιλύει απλά προβλήματα με μεθοδικότητα. - Αξιοποιεί πηγές, γλωσσάρια, εργαλεία μετάφρασης, μηχανές αναζήτησης για να λύσει απορίες του. - Αξιολογεί το κύρος των πηγών πληροφόρησής του. - Συνεργάζεται με άλλα παιδιά για να επιλύσει ένα πρόβλημα. - Κατασκευάζει πολυτροπικά κείμενα που εμπεριέχουν πληροφορίες σε ποικίλους κώδικες. - Εκτιμά την πολυγλωσσία και αναγνωρίζει τους γλωσσικούς του πόρους ως πηγή αυτοεκτίμησης. - Προβαίνει σε εναλλαγές κώδικα και μεταχειρίζεται τη διαγλωσσικότητα ως πολύτιμο 	<p>3. Η ομάδα δουλεύει πάνω στα 42 δικαιώματα του παιδιού κοιτώντας τις κάρτες (βλ. Παράρτημα “Αφίσες / Κάρτες της Σύμβασης” ή “Κάρτες με σύντομο λεκτικό”) στις διάφορες γλώσσες. Όπου χρειάζεται επεξήγηση, τα παιδιά πλοηγούνται στο διαδίκτυο και αναζητούν μετάφραση, πληροφορίες ή παραδείγματα.</p> <p>4. Βλέπουν τα βίντεο του CRC για τα δικαιώματα του παιδιού ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό (βλ. Παράρτημα “CRC Videos για τα δικαιώματα του παιδιού”).</p> <p>5. Φτιάχνουν ένα ομαδικό ημερολόγιο και σημειώνουν/ζωγραφίζουν τις σημαντικές ημερομηνίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ. Compasito, σελ. 71).</p> <p>6. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά επιχειρηματολογούν και χωρίζουν τα δικαιώματα σε 4 κατηγορίες: Επιβίωση, Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Προστασία (βλ. Παράρτημα “Άσκηση Ταξινόμησης”). Υπάρχουν σημεία διαφωνίας; Συμβιβασμού;</p> <p>7. Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από την ομάδα να κατασκευάσει ένα “Πολύγλωσσο Λεξικό των δικαιωμάτων” στις γλώσσες που έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα σώμα γνώσης” της. Κάθε σελίδα του λεξικού θα περιέχει από ένα δικαίωμα σε όλες τις γλώσσες της ομάδας, και σχετικούς με το δικαίωμα αυτό όρους.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Αφίσες/ κάρτες της Σύμβασης (βλ. Παράρτημα) - Κάρτες με σύντομο λεκτικό για τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα) - Κάρτες Συμφωνώ / Διαφωνώ - Σαλπάροντας για μια νέα χώρα, Compasito, σελ. 167 - Ένα Ημερολόγιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Compasito, σελ.71
--	--	--	---	--

			<p>εργαλεία επικοινωνίας.</p> <p>- Τοποθετείται και επανατοποθετείται μεταχειριζόμενο την επιχειρηματολογία ως εργαλείο ενημέρωσης και απόκτησης γνώσης.</p>		
<p>Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης</p> <p>1. Η παρουσίαση των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει μέσα από διαφοροποιημένο υλικό, ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας και τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Εδώ προτείνονται εναλλακτικά κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, φαρσί, αραβικά και ουκρανικά), εικονογραφημένες κάρτες (διδακτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης) και προσαρμογή τους με σύντομη λεκτική αναφορά, οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και τη μαθητική έκδοση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως φαίνεται στο Παράρτημα.</p> <p>2. Η επεξεργασία (εξάσκηση) των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει με δραστηριότητα απλής ταξινόμησης των καρτών που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά την παρουσίαση, όπως στην “Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις” που περιέχεται στο επίσημο διδακτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. Παράρτημα). Η ταξινόμηση μπορεί να δοθεί σε μικρές ομάδες ως άσκηση επίλυσης προβλήματος και στην ολομέλεια να παρουσιαστούν τυχόν αποκλίσεις, ή μπορεί να γίνει στην ολομέλεια με τα παιδιά να σηκώνουν κάρτες “Συμφωνώ/Διαφωνώ” σε κάθε εισήγηση του/της εμπυχωτή/τριας.</p> <p>3. Εναλλακτική ή επιπρόσθετη δραστηριότητα επεξεργασίας (εξάσκηση) είναι η δημιουργία Ημερολογίου Δικαιωμάτων, με βάση την αντίστοιχη δραστηριότητα του Compasito (σελ. 71). Και αυτή η δραστηριότητα προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε 2-3 μικρές ομάδες που θα χωρίσουν τους μήνες ανά 6μηνο ή 4μηνο αντίστοιχα. Οι μικρές ομάδες προτείνεται να δουλέψουν με ρόλους (ερευνήτρια, σύμβουλος ψηφιακών μέσων, εικαστικός, γραμματέας, συντονιστής, μεταφραστής).</p> <p>4. Ανάλογα τα όσα έχουν απεικονίσει στο Σώμα Γνώσης τους, και τις ξένες, δεύτερες, πρώτες γλώσσες, γλώσσες σπιτιού και γλώσσες κληρονομιάς που έχουν αποτυπωθεί στο Συλλογικό Σώμα Γνώσης, τα παιδιά αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού λέξεις και να τις μεταφράσουν. Μια ενδιάμεση εδώ δραστηριότητα ανάδειξης των πολύγλωσσων ρεπερτορίων των μαθητριών είναι το “Γλωσσικό Πορτρέτο”: τα παιδιά απαντούν (γραπτά σε ερωτηματολόγιο ή προφορικά με συνεντεύξεις σε ζευγάρια) σε ποιες γλώσσες μιλούν (στο σπίτι, με τους φίλους, στο σχολείο), γράφουν, διαβάζουν, εκτελούν υπολογισμούς, σκέφτονται, ονειρεύονται.</p> <p>5. Το Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων είναι δραστηριότητα που πραγματοποιείται από τα ίδια τα παιδιά μεταξύ των συναντήσεων. Στηρίγματα που μπορούν να δοθούν ή να κατασκευαστούν μαζί με τα παιδιά είναι το template του Λεξικού, καρτέλες με έτοιμες λέξεις στις οποίες τα παιδιά θα προσθέσουν ή από τις οποίες θα επιλέξουν: Εκπαίδευση, Όνομα, Ταυτότητα, Παιδιά Πρόσφυγες, Παιδιά με Αναπηρία, Οικογένεια, Υγεία, Προστασία, Ανάπτυξη, Ελεύθερος χρόνος, Συμμετοχή, Επιβίωση, Κουλτούρα, Θρησκεία, Ιθαγένεια, Διακρίσεις, Ελευθερία, Γνώμη, Ιδιωτική ζωή, Μειονότητες.</p>					
4η	Τα δικαιώματά μας: έργο τέχνης	Σε βάθος επεξεργασία των δικαιωμάτων του παιδιού Ανάπτυξη της	Το παιδί: - Ανακαλεί κι αναγνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. - Εξασκεί τις δημιουργικές του ικανότητες και τις ικανότητες στην επικοινωνία.	1. Τα παιδιά παίζουν “Επιτραπέζια Παιχνίδια” (Compasito, σελ. 82) για εξοικείωση με, ανάκληση και αναγνώριση των βασικών δικαιωμάτων. 2. Ελέγχουν τις γνώσεις τους πραγματοποιώντας το κουίζ του Συνηγόρου του Παιδιού (βλ. Παράρτημα “Quiz”). 3. Σε μικρές ομάδες αναπτύσσουν από μια σύντομη	- Επιτραπέζια παιχνίδια, Compasito, σελ. 82 - Online quiz (βλ. Παράρτημα)

	δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης	<ul style="list-style-type: none"> - Αναπτύσσει ιδέες για το πώς να προωθήσει τα δικαιώματα των παιδιών. - Εμβραθύνει την κατανόησή του για τα ανθρώπινα δικαιώματα. - Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται. - Συσχετίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα με την καθημερινή ζωή. - Χρησιμοποιεί την τέχνη ως μέθοδο επικοινωνίας. - Επιλέγει άφοβα ανάμεσα σε διαφορετικούς κώδικες και μέσα, προκειμένου να επικοινωνήσει καλύτερα το μήνυμά του. - Αντιμετωπίζει τη γειτονιά και την καθημερινή ζωή ως ζωντανούς τόπους ενημέρωσης, επικοινωνίας και έρευνας. - Παρατηρεί και αφογκράζεται ενεργά, συλλέγει δεδομένα και ανατρέχει σε αυτά προκειμένου να αφηγηθεί μια ιστορία. 	<p>τηλεοπτική διαφήμιση (ή αφίσα / ή podcast) για ένα δικαίωμα της επιλογής τους (που τα αφορά) μέσα από τη δραστηριότητα “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα”, Compasito, σελ. 76.</p> <p>4. Φτιάχνουν ένα χάρτη με τα σημαντικά σημεία – σταθμούς της γειτονιάς/σχολείου/κοινότητάς τους και συσχετίζουν το καθένα από αυτά με κάποιο/α ανθρώπινο/α δικαίωμα/ματα.</p> <p>5. Κοιτούν το “Πολύγλωσσο λεξικό των δικαιωμάτων” και προτείνουν εικονογραφήσεις για κάθε δικαίωμα, προσθήκες σε λεξιλόγιο, μεταφράσεις καθώς και εικαστικές αλλαγές και επιμέλεια.</p> <p>6. Η συνάντηση τελειώνει με ένα (φωτογραφικό) περίπατο στη γειτονιά/σχολείο/κοινότητα. Τι παρατήρησαν; Βρήκαν και άλλα δικαιώματα που δεν είχαν αποτυπώσει πριν στο χάρτη; Ποιο δικαίωμα βλέπουν να αντίζει στη γειτονιά τους; Ποιο δικαίωμα μαραζώνει;</p> <p>7. Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από τα παιδιά να φέρουν από μια φωτογραφία, εικόνα, σύμβολο ή ζωγραφιά για να συνοδεύσουν τις καταχωρήσεις του λεξικού τους ή τα σημεία του χάρτη τους.</p>	<p>- Διαφημίζοντας τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Compasito, σελ. 76</p> <p>- Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη, Compasito, σελ. 148</p>
--	--	---	--	---

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η ενότητα προσφέρει εναλλακτικές ή σύνθετες διαδρομές για την ανάκληση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού: Α. Για ομάδες λιγότερο εξοικειωμένες με τη Σύμβαση, προσφέρεται το επιτραπέζιο παιχνίδι “Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου;” (σελ. 82, Compasito), το οποίο παίζεται με ένα απλό επιτραπέζιο ταμπλό και κάρτες Δικαιωμάτων (σελ. 83, Compasito). Ως στηρίγματα μπορούν να δοθούν οι πολύγλωσσες και εικονογραφημένες κάρτες δικαιωμάτων του Παραρτήματος. Β. Για ομάδες με διαφοροποιημένα επίπεδα γραμματισμού προσφέρεται το παιχνίδι Moksha – Patamu (σελ. 88, Compasito), που παίζεται όπως το ‘Φίδια και Σκάλες’ (το ταμπλό και οι κάρτες βρίσκονται στο εγχειρίδιο). Παραλλαγή του παιχνιδιού περιλαμβάνει τη μεγαλόφωνη ανάγνωση από τον/την εμπυχωτή/τρια των καρτών και η ανάρτηση καρτών “Σωστό” ή “Λάθος” από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Γ. Για ομάδες που εργάζονται πάνω στον ψηφιακό γραμματισμό προσφέρεται το Quiz (I και II) του Συνηγόρου του παιδιού (βλ. Παράρτημα). Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά.

2. Για τη δημιουργική αξιοποίηση των δικαιωμάτων και τη σύνδεσή τους με την καθημερινότητα των παιδιών και την κοινοτική ζωή δίνονται πάλι εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά οι δραστηριότητες “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα”, “Πολύγλωσσο λεξικό”, “Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη”. Σκαλωσιά μάθησης για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες αποτελεί η παρουσίαση και επεξεργασία ενός αντίστοιχου κειμένου (τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφήμιση, λεξικό, χάρτης) ώστε οι μαθητ(ρι)ές να εξοικειωθούν με το είδος.

3. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες εντάσσονται στην προσέγγιση της επεξεργασίας και παραγωγής πολυτροπικού υλικού (πολυγραμματισμοί) και ανάλογα τα ενδιαφέροντα, την εμπειρία και τις ικανότητες των μαθητ(ρι)ών, όπως έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα Σώμα Γνώσης” τους, μπορούν να δοθούν/μοιραστούν σε αντίστοιχες μικρές ομάδες (Ομάδα διαφήμισης, ομάδα λεξικού, ομάδα χάρτη).

4. Ο φωτογραφικός περίπατος στη γειτονιά ή το σχολείο (αν η μετακίνηση εκτός σχολείου είτε δεν ενδιαφέρει είτε δεν είναι εφικτή) μπορεί να είναι δραστηριότητα ολομέλειας. Ωστόσο μπορεί να αποτελέσει και συμπληρωματική δραστηριότητα μικρής ομάδας (για την κατασκευή του Χάρτη, την εικονογράφηση του Λεξικού, ή την παραγωγή της Διαφήμισης). Τέλος, μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική δραστηριότητα στις παραπάνω (πολυγραμματισμοί) με τη δημιουργία μια μικρής ομάδας που θα είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία “Ψηφιακού φωτογραφικού άλμπουμ δικαιωμάτων” (Padlet). Όλες οι δραστηριότητες υπηρετούν το διδακτικό στόχο της σύνδεσης των δικαιωμάτων με τη ζωή των μαθητ(ρι)ών και επομένως ανάλογα τις αναφορές τους (στη γειτονιά, το σχολείο, τη μεταναστευτική κοινότητα) μπορούν να επιλεγούν και οι κατάλληλες συναρμογές.

5. Στις δραστηριότητες που προϋποθέτουν την επιλογή και ανάδειξη ενός ή περισσότερων δικαιωμάτων (διαφήμιση, φωτογραφικό άλμπουμ) είναι σημαντικό να δοθεί η οδηγία στα παιδιά να επιλέξουν ένα δικαίωμα που θεωρούν πολύ σημαντικό για αυτά. Ειδικά για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/τη εμπυχωτή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”) και να μην υποβοηθά ενδεχόμενη αναβίωση του τραύματος (“Διαλέξτε ένα δικαίωμα που παραβιάζεται”).

5η	Δικαιώματα στη γλώσσα μας	Επίλυση καθημερινών προβλημάτων βάσει μεθόδου Σχεδιασμός μιας δράσης ευαισθητοποίησης	<ul style="list-style-type: none"> - Συνδέει τα ανθρώπινα δικαιώματα με καθημερινά προβλήματα και παραβιάσεις. - Αξιοποιεί την εφευρετικότητα και τη φαντασία του για να αντιμετωπίσει κοινωνικά προβλήματα. - Μετατρέπει τις ιδέες του σε απτές λύσεις σε προβλήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του. - Εφαρμόζει τις λύσεις στην πράξη με μέθοδο. - Επικοινωνεί με άλλα παιδιά για να πολλαπλασιάσει ή να συντονίσει τη δράση του. - Ενισχύει τις οργανωτικές του ικανότητες. - Συνεργάζεται με άλλα παιδιά 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Με αφετηρία τις εικονογραφήσεις/φωτογραφίες που έχουν επιλέξει για τα δικαιώματα ή τη διαφήμιση που δημιούργησαν, τα παιδιά σε μικρές ομάδες προσδιορίζουν δικαιώματα που κατέχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή τους (ή καταστάσεις και χώρους από την καθημερινή τους ζωή όπου τα βασικά δικαιώματα κινδυνεύουν). 2. Για κάθε δικαίωμα επεξεργάζονται από μια δήλωση σε γ' πρόσωπο για το τι θα σήμαινε η στέρηση του συγκεκριμένου δικαιώματος: “Είναι λυπημένη γιατί...”, “Αυτό που του λείπει είναι...”, “Δεν έχει...”. 3. Η ομάδα (ολομέλεια) αναστοχάζεται πάνω στα προβλήματα της κοινότητάς της. Ποιο πρόβλημα θεωρεί το πιο σημαντικό; Σε ποιον πρέπει να απευθυνθεί; Ποιος χρήζει ευαισθητοποίησης πάνω στα δικαιώματα του παιδιού; Σε ποια υποκείμενα έχει η ομάδα πρόσβαση και ποια μέσα; 4. Τα παιδιά αναστοχάζονται πάνω σε λύσεις: α) που ένας μάγος θα έδινε, β) που ένας ενήλικας θα μπορούσε να προτείνει, γ) που το ίδιο το παιδί θα μπορούσε να 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχέδιο Μαθήματος 3, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 17 - Κάρτες Συμφωνώ / Διαφωνώ - Ετικέτες με τα ονόματα των μαθητ(ρι)ών
----	---------------------------	--	---	---	--

			<p>για να επιλύσει ένα πρόβλημα.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται. - Αναγνωρίζει τα βασικά συστατικά μέρη ενός σχεδίου δράσης. - Σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης προσδιορίζοντας το σκοπό, τις ομάδες-στόχου, τις κατάλληλες δραστηριότητες, πόρους και το βηματισμό τους. - Οργανώνει μια δράση ευαισθητοποίησης συνυπολογίζοντας πιθανά προβλήματα, εναλλακτικά σενάρια, διαθέσιμους πόρους και υλικά, το βέλτιστο καταμερισμό αρμοδιοτήτων. - Προβαίνει στην προετοιμασία μιας δράσης ευαισθητοποίησης. - Αναλαμβάνει ευθύνη για την εκτέλεση μιας εργασίας. - Προετοιμάζει μια παρουσίαση. 	<p>εφαρμόσει, δ) που πολλά παιδιά μαζί θα μπορούσαν να εφαρμόσουν.</p> <p>5. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά αξιολογούν το υλικό που έχουν δημιουργήσει (Πολύγλωσσο λεξικό, Αφίσα της ομάδας, Φωτογραφικό υλικό). Είναι σαφές; Χρειάζεται συμπληρωματικά μέσα, κώδικες προκειμένου το μήνυμα να γίνει κατανοητό από τον αποδέκτη;</p> <p>6. Η ομάδα σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης, αναλογιζόμενη το σκοπό, την ομάδα-στόχου, τις επιμέρους δραστηριότητες και το βηματισμό τους, απαραίτητους πόρους (χρόνο, τόπο, υλικά), πιθανές προκλήσεις και τον καταμερισμό των εργασιών. Σχεδιάζει μεθόδους λήψης ανατροφοδότησης από την ομάδα-στόχο (π.χ. συνέντευξη, φόρμα ανατροφοδότησης, δραστηριότητα ανατροφοδότησης).</p> <p>7. Για τη Συνδιάσκεψη/Φόρουμ η ομάδα ετοιμάζει μια παρουσίαση της ίδιας της ομάδας, του σχεδίου δράσης της και των παραγωγών της.</p>	
--	--	--	---	--	--

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Οι μικρές ομάδες προτείνεται και πάλι να δουλέψουν με ρόλους. Οι ομάδες εδώ, ανάλογα τη διδακτική προσέγγιση της προηγούμενης ενότητας, μπορούν να εργαστούν όλες πάνω σε μία παραγωγή (Χάρτης) ή στην παραγωγή την οποία δημιούργησαν/επιμελήθηκαν (διαφήμιση, λεξικό, χάρτης, padlet). Με βάση το σημείο εκκίνησης κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει ένα ή περισσότερα δικαιώματα που θεωρεί σημαντικά ή κινδυνεύουν. Εδώ, ανάλογα την ευαλωτότητα της ομάδας, η οδηγία μπορεί να έχει ενδυναμωτική ή κριτική κατεύθυνση: Για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/την εμψυχωτή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”). Ομάδες παιδιών που έχουν δουλέψει καιρό μαζί μπορεί να υιοθετήσουν μια πιο κριτική σκοπιά: Ποια δικαιώματα βλέπετε να κινδυνεύουν στο σχολείο/γειτονιά μας;

2. Ξανά, ανάλογα την κατεύθυνση που ο/η εμψυχωτής/τρια επιλέγει να δώσει (ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας) η δραστηριότητα με τις συγκεκριμένες διατυπώσεις, που έχει ως στόχο τη συσχέτιση των αφηρημένων διατυπώσεων με πραγματικές παραβιάσεις (“Είναι λυπημένη επειδή..., Αυτό που του λείπει είναι...”), μπορεί να παραλειφθεί.

3. Για τον εντοπισμό και την επιλογή προβλημάτων, διαφορετικές μεθοδολογίες μπορούν να εφαρμοστούν ανάλογα την ομάδα: Α) Εισήγηση από τον/την εμπυχωτή/τρια με βάση τις παραγωγές των παιδιών - Ανάρτηση καρτών ομαδικής απόκρισης (Συμφωνώ/Διαφωνώ) από τα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Β) Εργασία σε μικρές ομάδες – Εισηγήσεις των εκπροσώπων των ομάδων – Ανάρτηση καρτών ομαδικής απόκρισης (Συμφωνώ/Διαφωνώ) από τα υπόλοιπα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Γ) Καταιγισμός ιδεών – Επιχειρηματολογία – Συναίνεση. Από τη διαδικασία αυτή τα παιδιά καλούνται να αναδείξουν 1-3 βασικά προβλήματα της κοινότητάς τους.

4. Για την εύρεση λύσεων που τα παιδιά θα έδιναν στα παραπάνω προβλήματα και την πραγματοποίηση σχεδίου δράσης ευαισθητοποίησης, οι παρακάτω σκαλωσιές μάθησης προτείνονται ανάλογα την ομάδα: Α. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά επεξεργάζονται λύσεις που ένας μάγος, ένας ενήλικας, ένα παιδί, πολλά παιδιά θα έδιναν προκειμένου να εντοπίσουν τον κατάλληλο αποδέκτη (ομάδα-στόχου) της δράσης τους. Οι λύσεις σημειώνονται σε ένα δελτίο με εικόνες (μάγος, ενήλικες, παιδί, παιδιά). Β. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά συμπληρώνουν το σχέδιο δράσης τους το οποίο έχει προσημειωμένες τις εξής ενότητες: Σκοπός, Ομάδα – στόχος, Δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένης της Ανατροφοδότησης), Υλικά. Δίπλα από τα Υλικά και τις Δραστηριότητες τα παιδιά πρέπει να κολλήσουν ετικέτες ανάληψης αρμοδιότητας με τα ονόματά τους (τουλάχιστον από 1 το καθένα). Γ. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά δίνουν ανατροφοδότηση γύρω από τα διαθέσιμα εργαλεία τους (διαφήμιση, αφίσα ομάδας, λεξικό, φωτογραφίες) αξιοποιώντας φόρμα ανατροφοδότησης με emojis. Προτεινόμενες δηλώσεις για τη φόρμα ανατροφοδότησης αφορούν στην πολυτροπικότητα των υλικών, την καταλληλότητα τους για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχου, την προσβασιμότητα (γλώσσες, κώδικες), τη συνάφεια με το σκοπό της δράσης.

Ολομέλεια	Ποι@είμαστε;	Συνάντηση, γνωριμία, ανταλλαγή και ανατροφοδότηση μεταξύ των ομάδων εργασίας	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αυτοπαρουσιάζεται και παρουσιάζει τη δουλειά του μπροστά σε κοινό. - Διακρίνει το ουσιώδες από το επουσιώδες. - Συμφωνεί και συναποφασίζει ένα κοινό πλαίσιο. - Παρακολουθεί τις παρουσιάσεις άλλων, ακούει ενεργά και δίνει ανατροφοδότηση. - Προτείνει βελτιώσεις σε σχέδια δράσης άλλων, ανάλογα με την εμπειρία του. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Άσκηση έκφρασης και σύνδεσης με το θέμα: Κάθε παιδί ζωγραφίζει σε ένα χαρτί ένα σημαντικό αντικείμενο από το σπίτι του που συνδέεται με ένα ανθρώπινο δικαίωμα. Τα παιδιά περπατούν στο χώρο και σε κάθε στοπ του/της εμπυχωτή/τριας ανταλλάσσουν το χαρτί τους με το παιδί που έχουν μπροστά τους. Μετά από 4-5 στοπ ξαναυρίζουν στον κύκλο και καθένα παρουσιάζει το χαρτί με το οποίο κατέληξε. 2. Σε Ολομέλεια τα παιδιά παίζουν παιχνίδια γνωριμίας και ενεργοποίησης (Πώς σε λένε; Η κίνηση, Η μπάλα, Ο ρυθμός, Ζιπ-Ζαπ, Συλλογικό Μέτρημα). 3. Όλες οι ομάδες εργασίας συστήνονται και αυτοπαρουσιάζονται είτε σε περίπτερα, είτε με παρουσιάσεις στην Ολομέλεια. Εκθέτουν τις παραγωγές τους (το λεξικό τους, τη φωτογραφική τους έκθεση, την αφίσα της ομάδας) και εξηγούν με ποιο τρόπο κατέληξαν σε αυτές. 4. Όλες οι ομάδες εργασίας δίνουν ανατροφοδότηση πάνω στη δουλειά των υπόλοιπων ομάδων, με βάση τα ακόλουθα ερωτήματα: α) Μια ερώτηση που έχεις για αυτή την ομάδα, β) Κάτι που έμαθες από αυτή την ομάδα, γ) Κάτι που έχεις κοινό με αυτή την ομάδα, δ) Κάτι που θα 	<ul style="list-style-type: none"> - Παρουσίαση powerpoint (βλ. Παράρτημα) - Εικονογραφημένες κάρτες με σύντομο λεκτικό για τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα) - Αφίσες/ κάρτες της Σύμβασης (βλ. Παράρτημα) - Ασκήσεις γνωριμίας, 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση των ομάδων
-----------	--------------	--	---	--	---

				<p>πρότείνεις σε αυτή την ομάδα (βλ. Παράρτημα, “Φόρουμ”).</p> <p>5. Τα παιδιά συζητούν ελεύθερα για την εμπειρία τους. Τι δράση σκοπεύουν να κάνουν; Ποιος ο σκοπός της; Σε ποιους θα απευθυνθούν; Μπορούν με κάποιο τρόπο να συντονιστούν ώστε να μεγεθύνουν τον αντίκτυπο της δράσης τους;</p> <p>6. Η συνάντηση κλείνει με ένα παιχνίδι. Τα παιδιά κλείνουν τα μάτια και σκέφτονται από μια λέξη που τους έχει μείνει από τη συνάντηση. Ελεύθερα πετάγονται και μοιράζονται τη λέξη τους με την ομάδα.</p>	<p>- Πώς σε λένε; Με λένε...ismi...je m'appelle..., Φτου και Βγαίνω, σελ. 25</p> <p>- Το όνομά του/της έχει... Φτου και Βγαίνω, σελ. 29</p>
<p>Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης</p> <p>1. Η άσκηση προοργανωτής εδώ μπορεί να πραγματοποιηθεί με βάδιση στο χώρο ή με πέρασμα των καρτών (που απεικονίζουν οικιακό ή άλλο αντικείμενο της καθημερινής ζωής που συνδέεται με ένα δικαίωμα) στο διπλανό παιδί, ενώ τα παιδιά παραμένουν καθισμένα.</p> <p>2. Τόσο οι κάρτες με τα αντικείμενα όσο και ταμπελάκια με τα ονόματα των συμμετεχόντων παιδιών μπορούν να προετοιμαστούν με τη βοήθεια των εμπυχωτών/τριών κατά τη φάση της προσέλευσης των παιδιών στο χώρο του Φόρουμ. Σε αυτή τη φάση, οι πολύγλωσσες αφίσες της Σύμβασης ή οι εικονογραφημένες κάρτες μπορούν να αξιοποιηθούν ως οπτικά στηρίγματα.</p> <p>3. Παιχνίδια γνωριμίας μπορούν να περιλαμβάνουν κινητικές ασκήσεις (Πες το με μια κίνηση), ασκήσεις συντονισμού (Συλλογικό μέτρημα από το 1 έως το 20), ασκήσεις ανάδειξης της πολυγλωσσίας (“Πώς σε λένε; Με λένε...ismi...je m'appelle...”) ή έρευνας (“Το όνομά του/της έχει...”).</p> <p>4. Για μεγάλες ομάδες η διαδικασία της παρουσίασης προτείνεται να πραγματοποιηθεί μέσα από περίπτερα τα οποία τα μέλη της κάθε ομάδας διακοσμούν με την αφίσα και τις παραγωγές τους. Μέλη της κάθε ομάδας εκ περιτροπής περιπλανιούνται στους πάγκους των άλλων ομάδων ή κάθονται στο πόστο τους για να παρουσιάσουν τη δική τους ομάδα. Σε κάθε πάγκο υπάρχει Βιβλίο ανατροφοδότησης στο οποίο οι επισκέπτες σημειώνουν αν θέλουν (σε όποια γλώσσα θέλουν) α) Μια ερώτηση που έχουν για την ομάδα, β) Κάτι που έμαθαν από αυτή την ομάδα, γ) Κάτι που έχουν κοινό με αυτή την ομάδα, δ) Κάτι που θα πρότειναν σε αυτή την ομάδα (βλ. Παράρτημα, “Φόρουμ”). Εναλλακτικά οι παρουσιάσεις μπορούν να γίνουν με προβολές στην Ολομέλεια (διαφημίσεων, radlet) και την συνακόλουθη απεύθυνση ερωτήσεων στην ομάδα που παρουσιάζει. Και εδώ προτείνονται ρόλοι για την ομάδα που παρουσιάζει: μεταφραστές, τηρητής χρόνου, παρουσιαστής, συντονίστρια ερωτήσεων, τεχνικός προβολής κοκ.</p>					
6η	Τι κάναμε;	Ανατροφοδότηση Αναστοχασμός	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αξιολογεί τη δράση του και σημειώνει ελλείψεις αλλά και δυνατά σημεία. - Αντιλαμβάνεται τις ικανότητες της ομάδας και τις δικές του. - Εντοπίζει σημεία που χρήζουν βελτίωσης και αντιμετωπίζει το λάθος ως πηγή μάθησης. 	<p>1. Η ομάδα κάνει απολογισμό της δράσης ευαισθητοποίησης, βάσει της εμπειρίας των μελών της. Τι πήγε καλά; Τι δεν πήγε όσο καλά περίμενε; Πώς ένιωσαν οι συμμετέχοντες; Τι χρήζει βελτίωσης; Αν ξανακάναμε τη δράση τι θα προσθέταμε; Τι θα αλλάζαμε; Τι θα αφαιρούσαμε;</p> <p>2. Η ομάδα κάνει απολογισμό της δράσης ευαισθητοποίησης, βάσει της ανατροφοδότησης της ομάδας-στόχου. Τι λένε τα δεδομένα; Πώς τα</p>	

			<ul style="list-style-type: none"> - Δέχεται και αξιοποιεί την ανατροφοδότηση. - Αναλύει τα δεδομένα και συνθέτει έναν απολογισμό. - Επανασχεδιάζει και προσαρμόζει σημεία μιας δράσης βάσει της ανατροφοδότησης που έχει λάβει και με γνώμονα τους αρχικούς του στόχους. 	<p>ερμηνεύουμε; Η αποδελτίωση της ανατροφοδότησης της ομάδας-στόχου έχει εδώ προηγηθεί από τον/την υπεύθυνο/η ανατροφοδότησης με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού.</p> <p>3. Η ομάδα αναστοχάζεται πάνω στη διαδικασία σχεδιασμού και οργάνωσης της δράσης. Πώς στο μέλλον θα σχεδιάσουμε καλύτερα άλλες συλλογικές δράσεις;</p> <p>4. Τα παιδιά προτείνουν άλλες συλλογικές δράσεις για την επίλυση προβλημάτων της μαθητικής κοινότητας.</p>	
<p>Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης</p> <p>1. Η αποτίμηση μπορεί να γίνει σε ολομέλεια ή να προηγηθεί εργασία σε μικρές ομάδες, αφού πρώτα οι υπεύθυνοι/ες ανατροφοδότησης παρουσιάσουν τα σχετικά αποτελέσματα. Ως οδηγός στις μικρές ομάδες μπορεί να δοθεί Ημερολόγιο αναστοχασμού με τα ερωτήματα συνοδευόμενα αν χρειάζεται από οπτικά στηρίγματα .</p>					

Βιβλιογραφία

Αρχοντάκη, Ζ. Και Φιλίππου, Δ. (2003), *205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης*, Καστανιώτης, Αθήνα

Barrett, M. Byram, M. et al (2014), *Αναπτύσσοντας τη διαπολιτισμική ικανότητα μέσω της εκπαίδευσης*, Σειρά Pestalozzi του Συμβουλίου της Ευρώπης, No.3, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Brett P., Mompoin - Gaillard P. and Salema M. H. (2009), *How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.

Civilhood, EU (2022), *Report on unaccompanied minors' needs related to their integration to early adulthood*, Civilhood

Civilhood, EU (2022) *Review on the connection between civic education and labour market integration*, Civilhood

García, O. (2009). *Bilingual education in the 21st century: a global perspective*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Imoto, N. & Σιμόπουλος, Γ. (2019). *Φτου και Βγαίνω! Εργαλειοθήκη δραστηριοτήτων για πολύγλωσση και κοινωνική συναισθηματική ενδυνάμωση*. Αθήνα: UNICEF

Kalantzis, B. & Core, M. *Πολυγραμματισμοί: Διευρύνοντας το Σκοπό της Παιδαγωγικής του Γραμματισμού*. Στο Work and Days Kalantzis & Core, προσεπελάσιμο στον ιστότοπο: <http://neamathisi.com/literacies/multiliteracies-1>

Kolb D. A. (1984), *Experiential learning: experience as the source of learning and development*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Παπαθεοδούλου, Α. και Σαμαρτζή, Ι. 2018. *Παιδιά που μετακινούνται: Εργαλείο οικοδόμησης ενσυναίσθησης*. UNICEF, Συνήγορος του Πολίτη

Στεργίου, Λ. & Σιμόπουλος, Γ. (2019). *ΜΕΤΑ το Κοντέινερ: Διαπολιτισμική ματιά στην εκπαίδευση προσφύγων*. Αθήνα: Gutenberg.

Συλλογικός τόμος (2017), *Célestin Freinet, θεσμική και κριτική παιδαγωγική*, Επιμ. Λάχλου Σ., Μπαλτάς Χ., Καρακατσάνη Δ. Εκδόσεις των Συναδέλφων, Αθήνα

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018), *Πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για ένα δημοκρατικό πολιτισμό*, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016), *Ζώντας μαζί ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες*, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Συμβούλιο της Ευρώπης (2012), *COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά*, Συμβούλιο της Ευρώπης / Hope for Children-UNCRC / Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, Λευκωσία

Συμβούλιο της Ευρώπης (2011), *Συμβιώνοντας – Συνδυάζοντας την ποικιλομορφία και την ελευθερία στην Ευρώπη του 21ου αιώνα*, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Συμβούλιο της Ευρώπης (2010), *Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα*, Σύσταση CM/Rec(2010)7 και Αιτιολογική Έκθεση, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Συμβούλιο της Ευρώπης (2007), *Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού*, Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο

Tsokalidou, R. & Skourtu, E. (2020). *Translanguaging as a Culturally Sustaining Pedagogical Approach: Bi/Multilingual Educators' Perspectives*. Στο J. A. Panagiotopoulou, L. Rosen & J. Strzykala (Eds.) *Inclusion, Education and Translanguaging: How to Promote Social Justice in (Teacher) Education?* (pp.219-235). SpringerVS.

Τσοκαλίδου, Ρ. 2018. *SiDaYes: Πέρα από τη Διγλωσσία στη Διαγλωσσικότητα / Beyond Bilingualism to Translanguaging*. Αθήνα: Gutenberg

UN Committee on the Rights of the Child (2022), *Concluding observations on the combined 4th to 6th periodic reports of Greece*, UN Geneva

UNESCO (2007), *UNESCO guidelines on intercultural education*, UNESCO, Paris.

UNHCR (2017), *Οδηγός για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν προβλήματα άγχους και ψυχικού τραύματος*, UNHCR

UNICEF Greece Country Office (2021), *Έκθεση: Η Ανάλυση της Κατάστασης των Παιδιών και των Νέων στην Ελλάδα 2021*

UNICEF, Συνήγορος του Πολίτη (2019), *Παιδιά που Μετακινούνται*

UNICEF (2014), *Child Rights Education Toolkit: Rooting Child Rights in Early Childhood Education, Primary and Secondary Schools*, UNICEF Private Fundraising and Partnerships Division (PFP), Geneva

U-Report Greece (2022) 'Τι πιστεύουν οι νέοι για τη συμπερίληψη των προσφύγων και τη συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών; UNICEF, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του παιδιού

Παράρτημα

Ένα βάζο με λουλούδια

Φωτογραφία της αφίσας που έφτιαξε η ομάδα της Δομής Φιλοξενίας Προσφύγων Κυλλήνης

Φωτογραφία της αφίσας που έφτιαξε η ομάδα των Παιδικών Χωριών SOS Πάτρας

Πού στέκομαι;

Τα παιδιά στέκονται πάνω σε μια γραμμή (κολλημένη με χαρτοταινία στο πάτωμα), στη μία άκρη της οποίας αναγράφεται “Συμφωνώ” και στην άλλη άκρη της οποίας αναγράφεται “Διαφωνώ”. Ο/Η εμψυχωτής/τρια εξηγεί πως κάθε φορά που τα παιδιά ακούνε μια δήλωση θα πρέπει να σταθούν στο χώρο, ανάλογα με το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτήν. Μπορούν να σταθούν οπουδήποτε πάνω στη γραμμή, ακόμη και στη μέση, αν δεν γνωρίζουν ή δεν έχουν αποφασίσει. Κάθε φορά που τα παιδιά τοποθετούνται, ο/η εμψυχωτής/τρια μπορεί να ζητήσει από κάποιο παιδί να αιτιολογήσει την επιλογή του. Τα παιδιά μπορούν επίσης να μετακινηθούν αν κάτι που άκουσαν τους μεταπειθεί, αν δηλαδή μετασχηματίζουν την άποψή τους. Φροντίζοντας όλα τα άτομα να νιώθουν ασφαλή και άνετα, ο/η εμψυχωτής/τρια τονίζει ότι όποιο παιδί δε θέλει, δε χρειάζεται να απαντήσει.

Εναλλακτικά, η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί πάνω σε επιτραπέζιο ταμπλό, με το κάθε παιδί να κινεί το πιόνι του προς το Συμφωνώ ή το Διαφωνώ.

Είναι σημαντικό να έχει κανείς όνομα.

Το όνομά μου – αυτός/αυτή είμαι.

Με τα ονόματά μας αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας και ο ένας τον άλλον.

Το όνομά μας λέει κάτι για το ποιοι είμαστε (φύλο, γλώσσα, τόπο καταγωγής κλπ.).

Με το όνομα που δίνουν οι γονείς στο παιδί εκφράζουν τις ευχές και τις προσδοκίες τους.

Το όνομα δεν αλλάζει.

Όσο περισσότερα ονόματα έχει ένα παιδί τόσο το καλύτερο.

Έχοντας ένα όνομα, ένα παιδί γίνεται μέλος ενός κράτους.

Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία

Απαντώ σε όσες από τις παρακάτω ερωτήσεις μπορώ να βρω πληροφορίες, και θέλω να απαντήσω. Επίσης, απαντώ σε όποια γλώσσα νιώθω άνετα.

Τι σημαίνει το όνομά μου;
Από ποιον/ποια το έχω πάρει; Ή ποιος/ποια το σκέφτηκε;

Γιατί μου δόθηκε το συγκεκριμένο όνομα;
Πού μπορώ να συναντήσω αυτό το όνομα; Σε ποιες χώρες ή περιοχές, για παράδειγμα.
Μου αρέσει το όνομά μου; Ναι; Όχι; Λίγο; Γιατί;
Πώς μου αρέσει να με φωνάζουν; Έχω κάποιο παρατσούκλι;
Έχω σκεφτεί κάποιο άλλο όνομα που θα ήθελα να έχω; Γιατί;

My name has its own story

I answer to as many questions below as I can find information for, and to as many as I want.

I answer to whatever language I feel more comfortable to write.

<ul style="list-style-type: none"> • What does my name mean?
<ul style="list-style-type: none"> • From which person have I taken my name? Or who thought about it?
<ul style="list-style-type: none"> • Why was I given that name?

<ul style="list-style-type: none"> • Where can I find this name? For example, in which countries or areas?
<ul style="list-style-type: none"> • Do I like my name? Yes? No? A little? Why?
<ul style="list-style-type: none"> • How do I like to be called? Do I have a nickname?
<ul style="list-style-type: none"> • Have I thought another name that I would like to have? Why?

اسمي له قصته الخاصة

أجيب على أكبر عدد ممكن من الأسئلة حيث يمكنني العثور على معلومات لها وعلى كل ما أريد

أجيب على الأسئلة بلغة أشعر براحة أكبر في كتابتها.

ماذا يعني اسمي؟
من أي شخص أخذت اسمي؟ أو من فكر في الأمر؟
لماذا منحت هذا الاسم؟
أين أجد هذا الاسم؟ على سبيل المثال ، في أي دول أو مناطق؟

هل يعجبني اسمي؟ نعم؟ لا؟ القليل؟ لماذا؟
كيف أحب أن يتم منادي؟ هل لدي لقب؟ (اسم يناديني به أصدقائي)
هل فكرت في اسم آخر أرغب في الحصول عليه؟ لماذا؟

Моє ім'я має свою історію

Я відповідаю на стільки запитань нижче, на скільки зможу знайти інформацію, і на скільки захочу.

Я відповідаю тією мовою, якою мені зручніше писати

<ul style="list-style-type: none"> • Що означає моє ім'я?
<ul style="list-style-type: none"> • Від якої особи я взяв (взяла) своє ім'я? Або хто про це думав?
<ul style="list-style-type: none"> • Чому мене назвали таким ім'ям?
<ul style="list-style-type: none"> • Де я можу знайти це ім'я? Наприклад, у яких країнах чи областях?

<ul style="list-style-type: none">• Чи подобається мені моє ім'я? Так? Ні? Трішки? Чому?
<ul style="list-style-type: none">• Як мені подобається, коли мене називають? У мене є псевдонім?
<ul style="list-style-type: none">• Чи думав я про інше ім'я, яке хотів би мати? Чому?

Мое имя имеет свою историю

Я отвечаю на столько вопросов ниже,на сколько смогу найти информацию ,и на сколько захочу.

Я отвечаю на том языке,на котором мне удобнее писать.

<ul style="list-style-type: none">• Что означает мое имя ?
<ul style="list-style-type: none">• От какой особы я взял(а) свое имя? Или кто думал об этом?
<ul style="list-style-type: none">• Почему меня назвали таким именем?
<ul style="list-style-type: none">• Где я могу найти это имя? Например, в каких странах или городах?
<ul style="list-style-type: none">• Нравится ли мне мое имя? Да? Нет? Немного? Почему?

• Как мне нравится что-бы меня называли? Есть ли у меня никнейм?

• Думал(а) ли я о другом имени которое хотел(а) бы иметь? Почему?

Πίνακας Προτερημάτων

www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko_yliko

Φιλικός	Ευγενικός	Ομαδικός	Εξυπηρετικός
Υπομονετικός	Ευαίσθητος	Διερευνητικός	Θαρραλέος
Με χιούμορ	Αισιόδοξος	Ευρηματικός	Ειλικρινής
Αξιόπιστος	Επιμελής	Ανεξάρτητος	Αυθόρμητος
Συνεπής	Υπεύθυνος	Συγκεντρωμένος	Ταλαντούχος σε ...
Επιδέξιος	Προσηλωμένος	Τακτικός	Επίμονος
Αθλητικός	Στοχαστικός	Ευέλικτος	Δραστήριος
Με μουσικό χάρισμα	Δημιουργικός	Προσεκτικός	Καλοσυνάτος

Quiz: Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου (1η πίστα):

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScnnkeOnRNixMMrX_GvnHEsRvLnIA8Hdx_NXetR1xKxMDRBpA/viewform

Quiz: Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου (2η πίστα):

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScjW7qMfLxmojCrW3qCAWQxhqQIOAixHkq3SRU0ys2Nx0Ri8A/viewform>

CRC Videos για τα δικαιώματα του παιδιού:

[CRC Top Ten Cartoons Education](#)

Υλικό Συνηγόρου του παιδιού: Παιδιά που Μετακινούνται

<https://www.synigoros.gr/paidi/resources.html>

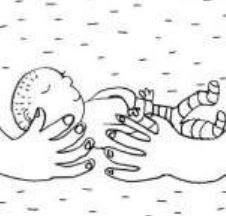

Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού – Επίσημα κείμενα και Διδακτικό υλικό Συμβουλίου της Ευρώπης

1. Μαθητική έκδοση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού
2. Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις
3. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου 1989)
4. Τα εικονογραφημένα δικαιώματα του παιδιού (κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού)

<https://www.living-democracy.com/el/textbooks/volume-5/part-3/documents-and-teaching-material-4/>

Κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού – Σύντομο λεκτικό:

	<p>Παιδί είναι κάθε άτομο κάτω των 18</p>
	<p>Όχι διακρίσεις</p>
	<p>Πάνω από όλα το καλό του παιδιού</p>
	<p>Διασφάλιση των δικαιωμάτων από το κράτος</p>

	<p>Αναγνώριση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των γονιών</p>
	<p>Επιβίωση και Ανάπτυξη</p>
	<p>Όνομα και Ιθαγένεια</p>
	<p>Προστασία της Ταυτότητας</p>

	<p>Απομάκρυνση από τους γονείς μόνο όταν χρειάζεται προστασία, με ενημέρωση και συνυπολογισμό της γνώμης του παιδιού</p>
	<p>Οικογενειακή επανένωση</p>
	<p>Προστασία από απαγωγή και παράνομη απομάκρυνση</p>
	<p>Ελευθερία γνώμης</p>

	<p>Ελευθερία έκφρασης</p>
	<p>Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρήσκειας</p>
	<p>Δικαίωμα στην ειρηνική δημόσια συγκέντρωση</p>
	<p>Προστασία της ιδιωτικής ζωής</p>

Πρόσβαση στην πληροφορία

Άρθρο 17

Ευθύνη γονέων για τη φροντίδα του παιδιού

Άρθρο 18

Προστασία από κακοποίηση

Άρθρο 19

Ειδική προστασία και στήριξη για παιδιά χωρίς οικογένεια

Άρθρο 20

Τεκνοθεσία για το καλό του παιδιού

Άρθρο 21

Ειδική προστασία για παιδιά πρόσφυγες

Άρθρο 22

Ειδική φροντίδα για παιδιά με αναπηρία

Άρθρο 23

Δικαίωμα στην υγεία

Άρθρο 24

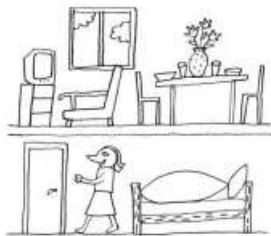
Δικαίωμα στην επανεξέταση της εισαγωγής σε ίδρυμα

Άρθρο 25

Κοινωνική πρόνοια και ασφάλιση

Άρθρο 26

Βιοτικό επίπεδο κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη

Άρθρο 27

Εκπαίδευση

Άρθρο 28

Εκπαίδευση για την ατομική ανάπτυξη και τον σεβασμό των άλλων

Άρθρο 29

Δικαίωμα παιδιών που ανήκουν σε μειονότητες να ασκούν την κουλτούρα τους

Άρθρο 30

Ελεύθερος χρόνος, ξεκούραση, ψυχαγωγία

Άρθρο 31

Όχι παιδική εργασία

Άρθρο 32

	<p>Προστασία από ναρκωτικά</p>
<p>Άρθρο 33</p>	
	<p>Προστασία από σεξουαλική εκμετάλλευση</p>
<p>Άρθρο 34</p>	
	<p>Προστασία από πώληση</p>
<p>Άρθρο 35</p>	
	<p>Προστασία από κάθε εκμετάλλευση</p>
<p>Άρθρο 36</p>	

	<p>Προστασία από βασανιστήρια και φυλάκιση</p>
<p>Άρθρο 37</p>	
	<p>Δικαίωμα μη συμμετοχής και προστασίας από τον πόλεμο</p>
<p>Άρθρο 38</p>	
	<p>Αποκατάσταση και ένταξη για παιδιά που υποστεί βία ή παραμέληση</p>
<p>Άρθρο 39</p>	
	<p>Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη</p>
<p>Άρθρο 40</p>	

Αφίσα / Κάρτες της Σύμβασης σε ελληνικά, αγγλικά, αραβικά, ουκρανικά και φαρσί

7	6	5	4	3	2	1
14	13	12	11	10	9	8
21	20	19	18	17	16	15
28	27	26	25	24	23	22
35	34	33	32	31	30	29
42	41	40	39	38	37	36
<h1>اتفاقية حقوق الطفل</h1>						<p>54-43</p> <p>كيفية عمل الاتفاقية</p>

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
<p>43-54</p> <p>HOW THE CONVENTION WORKS</p>	<h1>CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD</h1>					

1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	2 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	3 ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	5 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	6 ΖΩΗ, ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	7 ΟΝΟΜΑ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ
8 ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	9 ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	10 ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	11 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΑΠΑΓΟΓΗ	12 ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	13 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΣΚΕΨΕΩΝ	14 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΦΡΗΚΕΙΑΣ
15 ΙΣΡΥΣΗ ΟΜΑΔΩΝ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ	16 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	17 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	18 ΕΥΘΥΝΗ ΓΟΝΕΩΝ	19 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΑ	20 ΠΑΙΔΙΑ ΧΩΡΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	21 ΥΠΟΒΗΤΗΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ
22 ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	23 ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΝΑΠΛΗΡΙΑ	24 ΥΓΕΙΑ, ΠΕΡΟ, ΤΡΟΦΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	25 ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	26 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	27 ΤΡΟΦΗ, ΡΟΥΧΙΣΜΟΣ, ΑΣΦΑΛΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	28 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
29 ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	30 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΦΡΗΚΕΙΑ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ	31 ΑΝΑΠΛΥΣΗ, ΠΑΡΚΑΜΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΕΧΝΕΣ	32 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΕΠΙΒΛΑΒΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	33 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΕΠΙΒΛΑΒΗΣ ΝΑΡΚΟΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	34 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ	35 ΠΑΡΕΜΠΙΣΤΗ ΠΛΑΝΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
36 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	37 ΠΑΙΔΙΑ ΥΠΟ ΚΡΑΤΗΣΗ	38 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΟΛΕΜΟΥ	39 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ	40 ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΒΑΙΝΟΥΝ ΤΟΝ ΝΟΜΟ	41 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΦΟΙΤΕΡΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	42 ΘΑΔΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΚΟΡΣΟΝΤΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

43-54

 ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1 ΥΠΟ ΣΤΕΦΑΝΟΥ	2 ΖΑΒΟΡΟΝ ΔΙΣΚΡΙΜΙΝΑΤΩ	3 ΝΑΥΚΡΑΤΩ ΙΝΤΕΡΕΣΙ ΔΙΤΙΝΙ	4 ΡΕΑΛΙΣΑΤΩ ΠΡΑΒ ΔΙΤΙΝΙ	5 ΖΡΟΣΑΝΝΑ Ι ΒΙΒΟΑΝΝΑ Ι ΣΙΜΤ	6 ΖΙΤΤΩ, ΒΙΒΟΑΝΝΑ Ι ΡΟΖΙΒΙΤΟΚ	7 ΙΜΥΡ ΤΑ ΓΡΟΑΔΙΝΙΣΤΩ
8 ΔΕΠΤΙΝΙΣΤΩ	9 ΒΥΤΙ ΡΑΖΟΜ ΙΣ ΣΙΜΥΩ	10 ΖΥΓΚΩΙ Ζ ΒΑΤΥΚΑΜΙ, ΙΠΩ ΡΕΡΥΖΑΒΩΤΩ ΖΑ ΚΟΡΩΝΙΩ	11 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΒΙΒΚΡΑΔΕΝΝΑ	12 ΠΩΒΑΓΑ ΔΩ ΠΟΓΛΙΔΩ ΔΙΤΙΝΙ	13 ΒΙΛΥΝΕ ΒΙΒΚΡΑΖΕΝΝΑ ΔΥΜΟΚ	14 ΣΦΡΩΒΑ ΔΥΜΚΙ ΤΑ ΡΕΖΙΛΩ
15 ΣΤΩΡΩΝΝΑ ΓΥΡΩ ΑΝΩ ΠΡΕΔΑΝΝΑ ΔΩ ΝΙΧ	16 ΖΑΧΙΣΤΩ ΠΡΙΒΑΤΝΙΣΤΩ	17 ΔΩΣΤΥ ΔΩ ΙΝΦΩΡΜΑΤΩ	18 ΒΙΠΩΒΙΛΥΝΝΙΣΤΩ ΒΑΤΥΚΩ	19 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΝΑΣΙΛΥΝΝΑ	20 ΔΙΤΙ ΠΩΖΑ ΣΙΜΥΩ	21 ΥΣΙΝΩΒΕΝΝΑ ΤΑ ΥΔΩΧΕΡΕΝΝΑ ΔΙΤΩ
22 ΔΙΤΩ ΒΟΚΕΝΩ	23 ΔΙΤΩ Ι ΝΑΒΙΛΥΝΝΙΣΤΩ	24 ΖΩΡΩΥΤΩ, ΒΩΔΑ, ΧΑΡΥΒΑΝΝΑ, ΔΩΒΚΩΛΩ	25 ΔΙΤΩ Ι ΎΣΤΑΝΩΧ ΔΩΓΛΙΔΩ	26 ΣΩΑΙΛΥΝΝΟ-ΣΚΩΝΟΜΙΝΑ ΔΩΠΩΜΩ	27 ΤΩΚΑ, ΟΔΓΩ ΤΑ ΒΕΣΠΕΧΙΩ ΔΙΜ	28 ΔΩΣΤΥ ΔΩ ΟΣΒΙΤΩ
29 ΖΑΔΑΝΝΑ ΟΣΒΙΤΩ	30 ΚΥΛΤΥΡΑ, ΜΩΒΑ ΤΑ ΡΕΛΙΓΙΩ ΜΕΝΩΙΝΑ	31 ΒΙΠΩΧΙΝΩΚ, ΓΥΡΑ, ΚΥΛΤΥΡΑ, ΜΙΣΤΕΥΤΩ	32 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΞΑΔΙΛΥΝΝΩ ΠΡΑΩ	33 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΞΑΔΙΛΥΝΝΩ ΝΑΡΚΟΤΙΚΩΝ ΡΕΒΩΙΝ	34 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΣΕΞΟΥΑΛΥΝΝΩ ΝΑΣΙΛΥΝΝΑ	35 ΖΑΠΩΒΑΝΝΑ ΤΩΡΓΩΙΛΩ ΔΙΤΩΜΑ
36 ΖΑΧΙΣΤΩ ΒΙΔ ΕΚΣΠΩΛΑΤΩ	37 ΔΙΤΩ Ι ΜΙΣΥΚΩ ΠΩΖΑΒΕΝΝΑ ΒΩΛΩ	38 ΖΑΧΙΣΤΩ ΠΩΧ ΒΩΙΛΩ	39 ΒΙΠΩΒΕΝΝΑ ΤΑ ΠΩΒΕΝΝΑ Ι ΎΣΤΑΙΛΥΝΝΩ	40 ΔΙΤΩ, ΙΚΩ ΠΩΡΥΣΩΤΩ ΖΑΧΩ	41 ΖΑΔΩΣΤΩΒΑΝΝΑ ΝΑΒΙΛΥΝΝΩ ΣΠΕΚΤΑΙΛΥΝΝΩ ΔΩΙ ΔΙΤΩ ΖΑΧΩΝΩ	42 ΥΣΩ ΜΑΒΩΤΩ ΖΝΑΤΩ ΠΡΑΒΑ ΔΙΤΙΝΑ

43-54

 ΩΚ ΠΡΑΩΩΚ ΚΩΝΒΕΝΝΩ

ΚΩΝΒΕΝΝΑ ΠΡΩ ΠΡΑΒΑ ΔΙΤΙΝΙ

۵ حمایت خانواده در فرایند رشد کودکان	۴ تحقق حقوق کودک	۳ منافع عالیله کودک	۲ عدم تبعیض	۱ تعریف کودک	۲۶ کمک‌های اجتماعی و اقتصادی	۲۵ بررسی وضعیت نگهداری از کودک خارج از خانواده	۲۴ سلامت، آب، غذا، محیط زیست	۲۳ کودکان دارای معلولیت	۲۲ کودکان پناهنده
۱۰ ارتباط فرامرزی کودک با والدین	۹ نگهداشتن کودک در نهاد خانواده	۸ هویت	۷ نام و تابعیت	۶ زندگی، بقا و رشد	۳۱ بازی، اوقات فراغت، فرهنگ، هنر	۳۰ کودکان در اقلیت‌های قومی، مذهبی یا زبانی	۲۹ اهداف آموزش	۲۸ دسترسی به آموزش	۲۷ خوراک، پوشاک و سرپناه ایمن
۱۵ تاسیس یا عضویت در گروه‌ها	۱۴ آزادی اندیشه و مذهب	۱۳ بیان آزادانه اندیشه‌ها	۱۲ احترام به نظرات کودک	۱۱ مبارزه با کودک‌ربایی	۳۶ حمایت در برابر کلیه اشکال بهره‌کشی	۳۵ جلوگیری از فروش و قاچاق کودکان	۳۴ حمایت در برابر کلیه آزارهای جنسی	۳۳ حمایت در برابر مواد زیانبار	۳۲ حمایت در برابر کار آسیب‌زا
۲۰ کودکان بدون خانواده	۱۹ حمایت در برابر خشونت	۱۸ مسئولیت‌های والدین	۱۷ دسترسی به اطلاعات	۱۶ احترام به حریم خصوصی	۴۱ اعمال مناسب‌ترین قوانین درباره کودکان	۴۰ کودک ناقض قوانین کیفری	۳۹ بازایی سلامت و ادغام اجتماعی کودک	۳۸ حمایت از کودکان در جنگها	۳۷ کودکان در بازداشت

پیمان نامه حقوق کودک

پیمان‌نامه حقوق کودک

و پروتکل‌های الحاقی

۲۱
کودکائی که به فرزند خواندگی پذیرفته شده‌اند

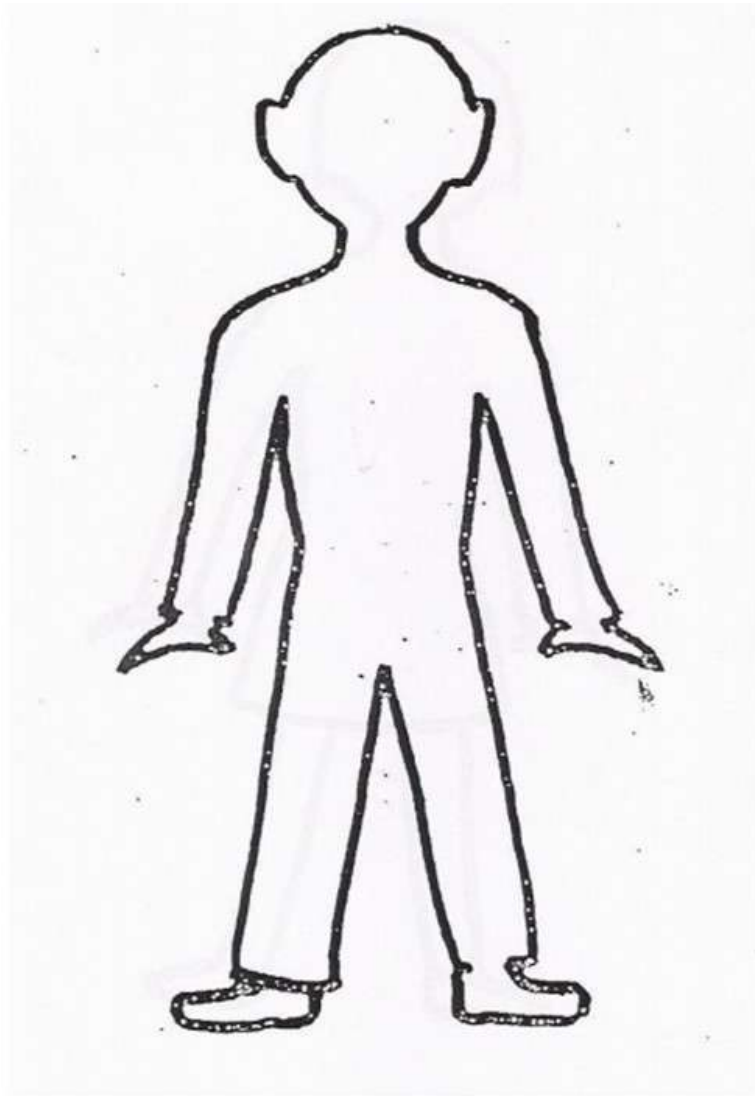
یونیسف
برای همه کودکان

وزارت دادگستری
مرجع ملی کونوانسیون حقوق کودک

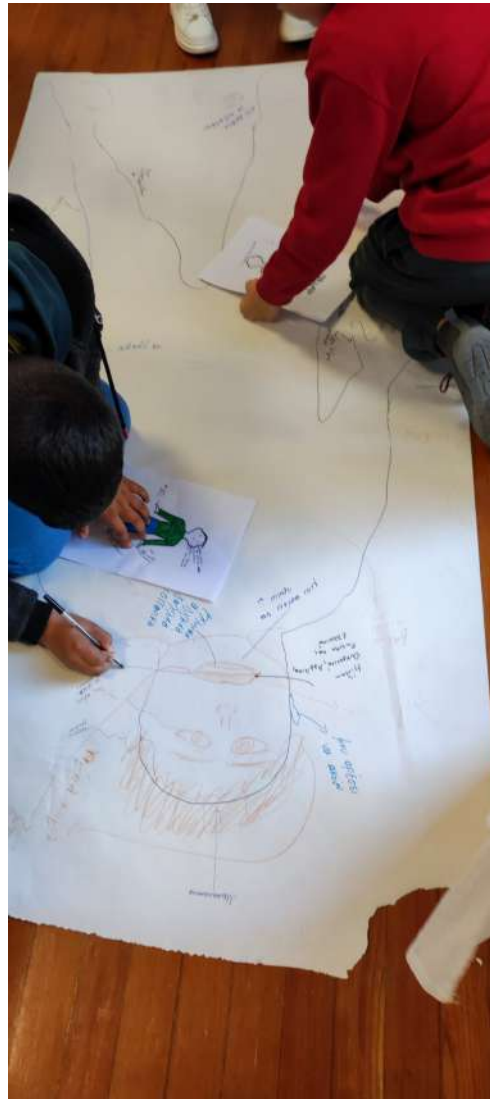
۴۳-۴۴
چگونگی عملکرد پیمان‌نامه حقوق کودکان

۴۲
لزوم آگاهی عمومی درباره حقوق کودکان

Ένα Σώμα Γνώσης

Φύλλο εργασίας: Ένα σώμα γνώσης

Φωτογραφία από το συλλογικό σώμα γνώσης της ομάδα εργασίας Παιδικών Χωριών SOS, Πάτρας

Ταξινόμηση

Φωτογραφία από την ταξινόμηση στην ομάδα εργασίας της Δομής Φιλοξενίας Κυλλήνης

Φωτογραφία από την ταξινόμηση στην ομάδα εργασίας Παιδικών Χωριών SOS, Πάτρας

Φωτογραφία από την ταξινόμηση των δικαιωμάτων (Επιβίωση, Ανάπτυξη, Προστασία, Συμμετοχή) στην ομάδα εργασίας Μικρού Κόσμου, Κυψέλη

Φόρουμ

Think of a thing **inside your home** that is important to you and is somehow connected to a right. Then draw it on a piece of paper.

Check – in activity

Acquaintance

Rythme

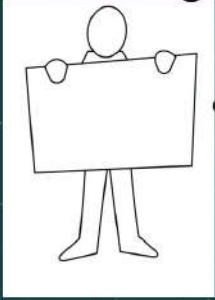
Ryhtme and Name

Name and Ball

Διαφάνειες με τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο Μαθητικό Φόρουμ που έγινε στις 21/3/2023, στο πλαίσιο του προγράμματος KidsRights Changers

Time to present your work!

Poster Conference

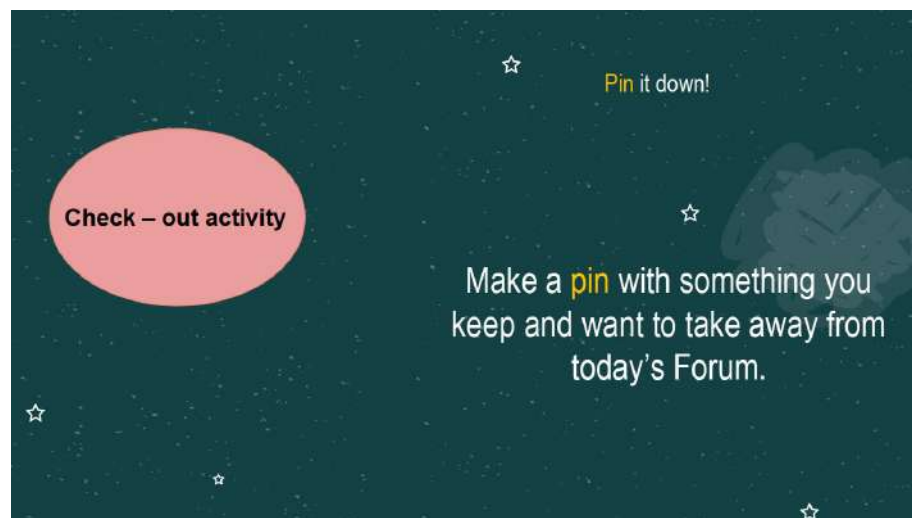
Discuss and write on each team's poster

Work in Groups

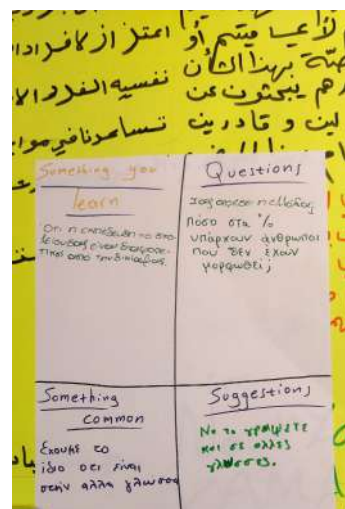
1. A question you have for this team
2. Something you have in common with this team
3. Something you learned from this team
4. A suggestion you have for this team

Διαφάνειες με τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο Μαθητικό Φόρουμ που έγινε στις 21/3/2023, στο πλαίσιο του προγράμματος KidsRights Changers

Διαφάνειες με τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο Μαθητικό Φόρουμ που έγινε στις 21/3/2023, στο πλαίσιο του προγράμματος KidsRights Changemakers

Φωτογραφίες από τα περίπτερα των ομάδων εργασίας στο Μαθητικό Φόρουμ που έγινε στις 21/3/2023, στο πλαίσιο του προγράμματος KidsRights Changemakers

Εργαλείο Αξιολόγησης – Ανατροφοδότησης του Προγράμματος από τον/την Εκπαιδευτικό

Φόρμα Ανατροφοδότησης Εκπαιδευτικού

Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!

Ημερομηνία:

1. Περιγράψτε με δυο λόγια την εμπειρία σας από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Δικαιώματα στη Γλώσσα μας.
2. Προσδιορίστε 2-3 βασικές διαπιστώσεις που μπορείτε να εφαρμόσετε στο μέλλον στο πλαίσιο της δουλειάς σας.
3. Υπήρξε κάτι που σας φάνηκε ακατάλληλο αναφορικά προς τους στόχους του προγράμματος; Αν ναι, δώστε 2-3 παραδείγματα.
4. Τι αντίκτυπο θεωρείτε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε στους/στις μαθητές/τριες;
5. Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό διαφωνίας ή συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις:

Δηλώσεις

Διαφωνώ
απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ
ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ
απόλυτα

Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος ήταν σαφώς προσδιορισμένα.

Το πρόγραμμα βοήθησε τους/τις περισσότερους/ες

μαθητές/τριες να κατακτήσουν κάποια δεξιότητα που δεν κατείχαν πριν.

Μπορώ να παρατηρήσω τα συμμετέχοντα παιδιά να εφαρμόζουν αυτές τις δεξιότητες.

Το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες μου.

Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατάλληλο (πολυτροπικό, πολύγλωσσο, αυθεντικό, διαφοροποιημένο, συναφές).

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες ήταν συναφείς, συμπεριληπτικές και βιωματικές.

Στο πλαίσιο του προγράμματος ενθαρρύνονταν συμμετοχή και η αλληλεπίδραση των μαθητ(ρι)ών.

Κατά διάρκεια του προγράμματος είχα σαφή κατανόηση του ρόλου μου και άντλησα ικανοποίηση από τη συνεργασία μου με τους/τις εμπυχωτές/τριες.

Αισθάνομαι ότι μπορώ να οικοδομήσω πάνω στο συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών και να επεκτείνω τα μαθησιακά του αποτελέσματα.

Επιτεύχθηκαν συνδέσεις ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος 'Δικαιώματα στη Γλώσσα μας' και των μαθημάτων που διδάσκω.

Ο χρόνος που αφιερώθηκε στο πρόγραμμα ήταν επαρκής.

Οι εμπυχωτές/τριες ήταν καλά προετοιμασμένοι/ες και με συναφή εμπειρία.

Στο μέλλον θα επιδιώξω τη συμμετοχή μου σε άλλα προγράμματα Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη / Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

6. Σε γενικές γραμμές, πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα;
7. Ποιες εναλλακτικές ή επιπρόσθετες δραστηριότητες που θα προτείνατε ώστε να ενισχυθεί το περιεχόμενό του;
8. Έχετε κάποιες επιπλέον παρατηρήσεις;